

Osnovna šola Frana Roša, Celje

MEDGENERACIJSKI STIKI: STARI STARŠI IN NAJSTNIKI

Raziskovalna naloga

AVTORJI:

Živa Blaznik, 7. b
Alen Kalkan, 7. b
Lan Zaveršek, 7. b

MENTORICA:

Blanka Skočir, prof. slov. in soc.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, marec 2020

Osnovna šola Frana Roša, Celje

MEDGENERACIJSKI STIKI: STARI STARŠI IN NAJSTNIKI

Raziskovalna naloga

AVTORJI:

Živa Blaznik, 7. b
Alen Kalkan, 7. b
Lan Zaveršek, 7. b

MENTORICA:

Blanka Skočir, prof. slov. in soc.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, marec 2020

POVZETEK

V ospredje smo postavili vprašanje medgeneracijskih stikov znotraj sorodstvenih vezi - med starimi starši in njihovimi vnuki, starimi med 10 in 15 let. Zanimalo nas je, kako v spremenjenih časih tehnološke revolucije in visokih pričakovanj ter meril uspešnosti najstniki doživljajo in ocenjujejo prisotnost ter vlogo starih staršev v svojem življenju.

Na postavljena vprašanja smo želeli odgovoriti z zbiranjem in pregledovanjem literature, z izvedbo in analizo anketnega vprašalnika, z udeležbo na medgeneracijski delavnici in s spoznavanjem dela društva Socio-večgeneracijski center.

Ugotovili smo, da imajo najstniki pogoste stike s starimi starši, kljub temu da večinoma ne živijo z njimi in da se jim srečanja zdijo pomembna, kar izhaja iz njihovih odnosov, za katere so značilni spoštovanje, zaupanje, medsebojna pomoč in hvaležnost. Ugotovili smo, da stari starši pogosto poskrbijo za prehrano vnukov, se z njimi igrajo, družijo in zabavajo, vnuki pa jim pomagajo pri delu in svetujejo pri rabi sodobne tehnologije. Le-ta ni bistveno posegla v odnose med mlajšo in starejšo generacijo. Šolskega dela in sodelovanja s šolo ter drugimi ustanovami, v katere so vključeni učenci, generacija babic in dedkov ni prevzela in ostaja v domeni staršev. Starejši pa se radi udeležijo prireditev in delavnic, ki jih zanje in za njihove sorodnike organizirajo različne ustanove. Primer takega sodelovanja sta medgeneracijska dejavnost na naši šoli in program društva Socio-večgeneracijski center. Ker tovrstne oblike sodelovanja krepijo in bogatijo odnose med mladimi in starejšo generacijo tako znotraj družine kot izven nje, se zdi vredno, da bi bile bolj medijsko podprte, pri naslovnih pa boljše slišane. Zaradi pomembne vloge, ki jo v družini in družbi odigrajo stari starši, predlagamo, da po vzoru tujine obeležimo poseben dan – dan starih staršev.

KAZALO

1. OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA	6
2. HIPOTEZE	7
3. IZBOR IN PREDSTAVITEV RAZISKOVALNIH METOD	8
4. TEORETIČNI DEL	9
4.1 IZZIV STAREGA STARŠEVSTVA	9
4.2 STARŠI IN STARI STARŠI	10
4.3 STARI STARŠI IN DRUŽINA NEKOČ	11
4.4 STARI STARŠI IN DRUŽINA DANES	11
4.5 VNUKI IN STARI STARŠI	13
4.6 ZAKONODAJA IN STARI STARŠI	15
4.7 STARI STARŠI V SODOBNEM RAZVITEM SVETU	15
4.8 TEŽAVNI ODNOSI	17
4.9 PODROČJA SODELOVANJA KOT PRILOŽNOSTI	18
4.10 NEKAJ PRAVIL SOŽITJA	20
4.11 NAJSTNIŠTVO	20
4.12 STAROST	21
4.13 POVEZOVANJE TREH GENERACIJ V OSNOVNI ŠOLI	22
5. PRAKTIČNI DEL	23
5.1 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	23
5.2 PREDSTAVITEV DELAVNICE MEDGENERACIJSKEGA SODELOVANJA	32
5.3 INTERVJU	34
6. DISKUSIJA	37
7. VIRI IN LITERATURA	39
8. PRILOGE	40
8.1 ANKETNI VPRAŠALNIK	40
8.2 IZHODIŠČA ZA PREDSTAVITEV DELAVNICE MEDSEBOJNEGA SODELOVANJA	42
8.3 VPRAŠANJA ZA INTERVJU	42

KAZALO SLIK

Slika 1: Fotografija z naslovnice: Delavnice medgeneracijskega sodelovanja 1	1
Slika 2: Fotografija z naslovnice: Delavnice medgeneracijskega sodelovanja 2	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Slika 3: Lan, Alen in Živa	6
Slika 4: Lan in Alenz babico	22
Slika 5: Delavnica za novoletni bazar	33
Slika 6: Delavnica ustvarjanja novoletnih izdelkov	33

KAZALO TABEL

Tabela 1: Anketirani glede na spol	23
Tabela 2: Anketirani glede na razred	23
Tabela 3: Anketirani glede na to, s kom od odraslih živijo	24
Tabela 4: Anketirani glede na pogostost stikov s starimi starši	25
Tabela 5: Anketirani glede na mnenje o pogostosti stikov s starimi starši	26
Tabela 6: Anketirani glede na dejavnosti, ki jih počnejo s starimi starši	26
Tabela 7: Anketirani glede na dejavnosti, ki bi jih želeli početi s starimi starši	27
Tabela 8: Anketirani glede na oceno pomembnosti stikov s starimi starši	28
Tabela 9: Anketirani glede na utemeljitev pomembnosti stikov s starimi starši	29
Tabela 10: Anketirani glede na to, kaj nudijo starim staršem	29
Tabela 11: Anketirani glede na to, kakšni so njihovi odnosi s starimi starši	30
Tabela 12: Anketirani glede na sodelovanje starih staršev v ustanovah	31

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Anketirani glede na spol	23
Graf 2: Anketirani glede na razred	24
Graf 3: Anketirani glede na to, s kom od odraslih živijo	24
Graf 4: Anketirani glede na pogostost stikov s starimi starši	25
Graf 5: Anketirani glede na mnenje o pogostosti stikov s starimi starši	26
Graf 6: Anketirani glede na dejavnosti, ki jih počnejo s starimi starši	27
Graf 7: Anketirani glede na oceno pomembnosti stikov s starimi starši	28
Graf 8: Anketirani glede na to, kaj nudijo starim staršem	30
Graf 9: Anketirani glede na to, kakšni so njihovi odnosi s starimi starši	31
Graf 10: Anketirani glede na sodelovanje starih staršev v ustanovah	32

1. OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

V času sodobne tehnologije in velikih pričakovanj, ki so povezana z uspešnostjo tako pri mladi kot odrasli in starejši generaciji, smo se vprašali, kako je z medgeneracijskimi stiki znotraj sorodstvenih vezi – med starimi starši in njihovimi vnuki. Še preživljajo čas skupaj, kako pogosto se srečujejo in s katerimi dejavnostmi zapolnijo čas druženja? Ali so osnovnošolcem, najstnikom, kot smo tudi mi raziskovalci, stiki s starejšo generacijo pomembni, v čem vidijo vrednost stikov in s čim bi jih še lahko obogatili? Kako čutijo odnose s starimi starši in kaj lahko sami prispevajo?

Anketirane učence smo razdelili v dve starostni skupini. Želeli smo raziskati, ali prihaja do razlik med mlajšimi in starejšimi najstniki v stikih in odnosu do starih staršev.

Domnevali smo, da večina učencev živi v družinah brez starih staršev, da pa so srečanja med njimi kljub temu pogosta.

Ker so starši vezni člen med otroki in njihovimi starimi starši, smo razmišljali tudi o njihovi vlogi, vendar je prostora za tovrstno raziskavo na tem mestu premalo.

Menimo, da je medgeneracijsko druženje znotraj družinskih vezi najbolj kvalitetna oblika odnosov med mladimi in starejšimi zaradi globljih čustvenih vezi, zavedamo pa se, da žal vsi nimajo teh možnosti.

V raziskavi smo se kljub temu omejili na medgeneracijsko druženje znotraj sorodstva predvsem na področju njihovega zasebnega, družinskega življenja, v manjši meri pa nas je

zanimalo tudi njihovo sodelovanje znotraj institucij, ki jih obiskujejo vnuki. To je v največji meri šola, v popoldanskem času pa tudi druga društva in klubi.

Na šoli imamo več oblik medgeneracijskih druženj ob različnih priložnostih, na enem od takih srečanj pa smo želeli biti opazovalci, zato smo se udeležili srečanja babic in dedkov, staršev ter njihovih vnukov, ki ga je pripravila učiteljica razrednega pouka.

Zanimalo nas je, ali imajo babice in dedki ter starši in vnuki možnost skupaj sodelovati tudi v okviru kakšne od organizacij znotraj Mestne občine Celje.

Obrnili smo se na Socio- večgeneracijski center, ki nam je predstavil široko paleto svojih dejavnosti namenjenih tako medgeneracijskemu sodelovanju znotraj sorodstvenih vezi kot tudi izven kroga najbližjih.

Slika 2: Lan, Alen in Živa

2. HIPOTEZE

1. Kljub temu da večina najstnikov ne živi skupaj s starimi starši, imajo pogosto stike z njimi (vsaj enkrat na teden). Pogostost stikov se jim zdi primerna.
2. Pri starih starših se vnuki najpogosteje prehranjujejo, igrajo, gledajo televizijo, uporabljajo sodobno tehnologijo in opravljajo obveznosti za šolo. Redkeje gredo na sprehod, igrajo družabne igre in potujejo.
3. Vnuki svojim starim staršem pogosto nudijo pomoč pri delu, se z njimi družijo in zabavajo ter jih razveseljujejo s pozornostmi ob njihovih praznovanjih. Redkeje pa jim nudijo pomoč pri tehnologiji in se z njimi gibajo.
4. Učenci in stari starši se vzajemno pogosto spoštujejo, si zaupajo, med seboj pomagajo in so drug drugemu hvaležni.
5. Stari starši pogosteje obiskujejo svoje vnuke na prireditvah in delavnicah v šoli in izven nje. Redkeje jih obiskujejo na tekmovanjih izven šole in sodelujejo na predavanjih ter govorilnih urah v šoli.

3. IZBOR IN PREDSTAVITEV RAZISKOVALNIH METOD

ANALIZA DOKUMENTOV

S pomočjo spletnega portala COBISS OPAC smo pregledali naslove knjig in člankov, ki govorijo o temi našega raziskovanja. Poleg knjižnih in periodičnih virov smo se oprli tudi na spletne vire. Knjižnično in drugo tekstovno gradivo smo iskali v Osrednji knjižnici Celje. Iz tako pridobljenih virov smo črpali nekatere ugotovitve in spoznanja, ki smo jih kasneje povezali s svojimi ugotovitvami.

ANKETA

Izdelali smo anketni vprašalnik, na katerega je odgovarjalo 196 učencev naše šole. Anketirali smo učence šestih, sedmih, osmih in devetih razredov. Učenci so izpolnjevali spletni anketni vprašalnik preko spletnega portala www.1ka.si. Sestavljen je iz 12-ih vprašanj. V večini primerov so odgovori že podani; prevladujejo torej anketna vprašanja zaprtega tipa; tretje anketno vprašanje vsebuje možnost *drugo*; učenci so odgovore o tem, s kom od odraslih oseb živijo, napisali na črto; deveto anketno vprašanje pa je odprtega tipa – učenci so zapisali poved, s katero so utemeljili, zakaj se jim stiki s starimi starši (ne) zdijo pomembni. Rezultati ankete so prikazani v tabelah in grafih oz. tako, kot so učenci odgovarjali nanje pisno na črto. Pri analizi in prikazu zbranih podatkov smo uporabili spletni portal www.1ka.si in Microsoft Excel 2010.

INTERVJU

Pogovor smo opravili z go. Tanjo Petelinšek, vodjo SOCIO – večgeneracijskega centra v Celju. Zaradi narave dela smo po opravljenem anketiranju in analizi anketnih vprašalnikov v skladu s hipotezami, ki smo si jih postavili, oblikovali vprašanja za intervju in jih skupaj s spremnim dopisom in po predhodnem telefonskem dogovoru poslali na javni spletni naslov vodje centra (tanja@socio-vgc.si).

PREDSTAVITEV DELAVNICE MEDGENERACIJSKEGA SODELOVANJA

Udeležili smo se ene od delavnic medgeneracijskega sodelovanja SIMBIOZA, ki ga je na naši šoli organizirala učiteljica razrednega pouka ga. Petra Steiner, nato pa z njo opravili še kratek pogovor ter oblikovali zapis.

4. TEORETIČNI DEL

4.1 IZZIV STAREGA STARŠEVSTVA

Včasih so trdili, da se ljudje razlikujemo od živali po duši, logičnem razmišljanju, govoru in čustvih. Sčasoma so ugotovili, da so tudi pri živalih prisotne nekatere od teh zmožnosti. Bogdan Žorž se sprašuje, ali so stari starši tisto, po čemer se razlikujemo od živali. Ugotavlja, da so stari starši nekaj tipično človeškega, nekaj, kar je značilno samo za človeka. (ŽORŽ, 2006, str. 7-9).

Slovenski psiholog Bogdan Žorž je dejal, da je, ko je postal stari oče, čutil, da je to poslanstvo nekaj posebnega, nekaj novega in drugačnega. Čutil je zadovoljstvo ob zavedanju, da je svojo starševsko nalogo že opravil. Spoznal pa je, da skoraj ničesar ne ve o vlogi starih staršev. Pogrešal je izkušnje iz svojega otroštva, saj ni poznal svojih prednikov. Imel je le enega starega očeta, ki mu je rekel stari tata. Ta mu je podaril veliko izkušenj, a se Bogdan Žorž sprašuje, kaj bi mu še lahko dali stari starši. Ko je postal stari oče, se je zavedal, da mu znanje iz splošne psihologije ne pomaga, saj ni prebral ničesar o starem starševstvu. Tako je na podlagi izkušenj drugih, svojih lastnih poskusov in pogovorov z ženo o tem, kaj bi bilo prav, opravljal vlogo starega starša. Ugotavlja, da je bilo staro starševstvo zanemarjeno v polpretekli dobi, v kateri so stare starše hoteli izriniti iz vzgoje otrok. Poslanstvo in upoštevanje starih staršev pa je bilo bolj prisotno v cerkvah, saj so tam menili, da so stari starši tisti, ki skrbijo za duhovno vzgojo otrok. Toda niti v cerkvi ni bilo najti strokovno podprte dejavnosti v pomoč starim staršem. Dr. Žorž je uspel odkriti seminarje za stare starše, ki jih je organizirala Marija Sraka. (ŽORŽ, 2006, str. 9). Na podlagi študija, razmišljanj in izkušenj je pričujoči avtor nato napisal delo, nekakšen priročnik za opravljanje nalog starega starševstva, ki ga navajamo v teoretičnem delu in literaturi.

»O vlogi starih staršev se zelo malo piše in govori. Najpogostejša vprašanja starih staršev so, kakšni naj bodo, kako naj vnuke vzgajajo in pazijo nanje. Dejstvo je, da so stari starši pomembni kot vzgojitelji, včasih pa so, na žalost, celo edini vzgojitelji vnukov in prenašalci mnogih spominov in družinskih vrednot. (ŽORŽ, 2006, str. 17).

Vsi vemo, kdo biološko so stari starši, ne vemo pa točno njihovega življenjskega poslanstva. Dvajseto stoletje je stoletje, ki prinaša držo o nevmešavanju starih staršev v družino. Tudi če stari starši zaznajo težave v družini, se ne smejo vmešavati v probleme družine. To pravi tudi psihologinja Eva Holmes, ki opozarja, da je starim staršem zelo težko loviti ravnotežje med nevmešavanjem in čustveno prizadetostjo ob problemih, ki jih zaznavajo v družini svojih otrok. (ŽORŽ, 2006, str. 16-19)

Ker pa je danes v razvitem svetu vse manj rojstev in vse več starejših prebivalcev, ki ne opravljajo več vloge starih staršev, se pojavljajo novi izzivi. Obstajajo različne organizacije, ki si postavljajo vprašanja, povezana s problemi starejših. Združenje za socialno gerontologijo (*Veda, ki z biološkega in sociološkega vidika raziskuje staranje.*) in gerontagogiko (*Veda o osebnostnem oblikovanju, učenju, izobraževanju in človeškem zorenju za kvalitetno starost*) se tako ukvarja tudi s problemom medgeneracijskega povezovanja.

4.2 STARŠI IN STARI STARŠI

O drugačnem odnosu med starši in starimi starši ter vnuki in starimi starši govori že literatura prejšnjega stoletja.

Fran Milčinski je v Ptičkih brez gnezda predstavil družino kar štirih generacij. Govori o pobeglem sinu in o materi, ki je pobegnila z njim oz. mu je sledila. Ko je mati prišla do svoje matere, se je zlagala, da je njen mož zelo nezrel in da je zaradi tega pobegnila. A mama mame ji ni verjela. Na vnuka, ki je pobegnil z njo, pa ni bila jezna. Še več, zagovarjala ga je, češ, da ima svoj razlog.

Fran S. Finžgar nam je v svoji povesti Boji predstavil očeta, ki je svojo hčerko spodil z doma zaradi sramote, ki jo je prinesla, ker je bila noseča. A ko se je otrok in vnuk rodil, je bil odnos med starim očetom in vnukom prijazen in spoštljiv.

Bogdan Žorž je na spletu iskal mnenja staršev o starih starših svojih otrok. Večini je skupno to, da menijo, da dedki in babice svoje vnučke veliko bolj razvajajo, kot so njih, ko so bili še otroci. Strokovnjak Žorž odgovarja: «Mislim, da se da tukaj težko kaj narediti.» (ŽORŽ, 2006, str. 16) in »Babice in dedki lahko otroke razvajajo, starši jih pa vzgajamo!« (ŽORŽ, 2006, str. 16)

Včasih so lahko različni pogledi na vzgojo vzrok trenj in nesoglasij med odraslimi člani družine.

»Stari starši se nagibajo k temu, da bi svoje vnuke čim bolj razvajali. To je v mnogih družinah jabolko spora, kar je povsem razumljivo. Starši namreč velikokrat instinktivno vedo, da je pretirano razvajanje otrokom le škodi. Bolj kot so otroci razvajeni, pogosteje jim pozneje primanjkuje vztrajnosti. Poleg tega se ne znajo boriti zase in ne znajo reagirati v kočljivih situacijah.« (ŽORŽ, 2006, str. 16) Starši se najbolj bojijo, da bosta babici in dedka vzgajala otroke po svoje, jim privzgajala svoja pravila in jih nenazadnje tudi razvajala.« (ŽORŽ, 2006, str. 17)

Telefonska anketa, ki jo je v okviru svojega raziskovalnega dela izvajal Bogdan Žorž, je pokazala, da tudi starši menijo, da je vloga starih staršev pomembna v življenju otrok. Od 1 do 5 so ocenili, da je ta vloga 2, 2. Vlogo starih staršev pri vzgoji otrok pa so ovrednotili z oceno 3, 6. Ko so z anketo povpraševali odrasle, kaj zamerijo svojim staršem v odnosu do vnukov, se je pokazalo, da gre za večino že zgoraj naštetih težav, ki se jim pridružijo še neupoštevanje starševskih navodil; govorjenje o tem, kako je bilo včasih težje in kako je sedaj vse lažje ter popustljivost.

Starši so največkrat nekakšna vez med vnuki in starimi starši. Na odnos med vnuki in starimi starši vpliva tudi medsebojno razumevanje staršev in starih staršev. Če bi stari starši želeli preživeti več časa z vnuki, je najbolje, da to željo jasno povedo. Tudi če živijo daleč narazen in imajo vnuki manj stikov z babicami in dedki, so ti stiki zanje še vedno zelo pomembni. Zaradi tega je pomembno, da so odnosi med otrokovimi starši in starimi starši dobri in korektni. Tudi starši lahko pripomorejo k temu, da bo otrok rad preživel čas s starimi starši. Starši morajo otroku pustiti, da ustvari svoj lasten odnos z babicami in dedki. Stari starši lahko dajo svojim vnukom veliko koristnega; potrpežljivost, ljubezen, preživljanje skupnega časa, skupne dejavnosti in igre ... Pogosto pa otroci dobijo pri babicah in dedkih tisto, kar jim starši omejujejo; več sladkarij, več video igrice, več risank ... Ker pa so otroci običajno pri starih starših le občasno, ni s tem pravzaprav nič narobe. Je pa dobro, da tudi stari starši poskušajo razumeti starše in se ne vmešavajo v njihov način vzgoje. Dobro je, da se oboji potrudijo in ohranjajo stike na daljavo kot na primer: po elektronski pošti, telefonu... (<https://megasvet.si/vsebina/20165/vez-med-starimi-stars-i-in-otroci-ima-pozitivne-zdravstvene-prednosti-tako-na-otroke-kot-stare-starse?from=naslovnica>levo, 13.11. 2019)

4.3 STARI STARŠI IN DRUŽINA NEKOČ

V patriarhalni (*Patriarhat je družbena ureditev, pri kateri imajo vso avtoriteto moški predstavniki družin, ki sestavljajo skupnost.*) družbi so imeli oblast moški. Ko so postali stari očetje, se ta sloves ni preselil na naslednika, ampak je ostal na moškem, dokler ni postal nebogljen. Tudi stare mame so imele v zgodovini pomembno vlogo. Zapiski dokazujejo, da je imela stara mama enako dolžnost vzgajati otroka kot njegova mati. Kaj pa naša slovenska zgodovina? Pri nas so se ljudje preživljali z delom na kmetiji. Tudi na kmetijah je imel glavno vlogo moški (tudi ko je postal stari oče). Tako so imeli stari starši oz. stari oče odločilno besedo pri vzgajanju otrok, saj so, dokler so bili zmožni delati, odločali o vsem, kar se počne na kmetiji. Tako so odločali tudi, kako se bo vzgajalo otroke in kaj bodo vnuki počeli. Drugi vzrok je bil v prezaposlenosti staršev z delom na kmetiji. Stari starši so, ko niso bili več zmožni opravljati del na kmetiji, skrbeli za vnuke in jih vzgajali. Vzgojna naloga starih staršev se je kazala kot potreba za preživetje družine. (ŽORŽ, 2006, str. 23-24)

4.4 STARI STARŠI IN DRUŽINA DANES

Včasih je pojem družina pomenil skupnost ljudi s sorodstvenimi vezmi. Nekoč številčna skupnost se je v današnjih časih spremenila v manjše število družinskih članov, ki lahko šteje le dva človeka.

S pojavom industrije se je marsikaj spremenilo. Povečanje delovnih mest v mestu je ljudi, ki so

živeli na kmetiji, prisililo, da so začeli živeti po svoje. Ker niso bili več odvisni od starih staršev, so začeli svoje življenje urejati po svoje, po svoje vzgajali svoje otroke, urejali stanovanje in si sami izbirali partnerje. Ker so mladi starši dobili službo, se je družina preselila v stanovanja blizu delovnega mesta, ki so bila dovolj samo za majhne družine oz. za starše in njihove otroke.

Zaradi ureditve družbe, ki s svojimi gospodarskimi potrebami zahteva delavce, so tudi stari starši pogosto še vedno zaposleni. Tako so se zmanjšali stiki med starimi starši in vnuki.

Zaradi odločnejšega zagovarjanja napredka in razvoja se je pojavilo stališče, da so stari starši »zastareli in nazadnjaški«, torej neprimerni za vzgojo otrok.

Vse bolj se je začel uveljavljati slog dvogeneracijske družine, družine samo s starši in otroki. Stari starši so se tako umikali iz življenja svojih otrok in vnukov. S tem se je začel manjšati delež razširjenih družin in kmetovanja. Ker so otroci s kmetij hodili v mesta v službo, se je hitro zmanjševal delež kmetovanja. Vloga starih staršev je tudi na podeželju začela hitro bledeti. (ŽORŽ, 2006, str. 25-26).

V sodobnem času govorimo o naslednjih **tipih družin**:

- jedrna družina (v njej živita oba starša in otrok/-ci),
- enostarševska družina (v njej živi eden od staršev in otrok/-ci),
- družina s posvojenim/-i otrokom/-ci (starši posvojijo otroka/-e),
- razširjena družina (v njej živijo starši, otroci, stari starši, lahko tudi tete, strici, sestrične ...),
- dvostarševska družina (zakonski par z otrokom/-ci in zunajzakonska partnerja z otrokom/-ci),
- izvenzakonska družina (skupnost otrok/-a in staršev, ki niso poročeni.).

(<https://www.stat.si/Popis2011/DefDruzine.aspx>, 1. 11. 2019)

O pomenu različnih vrst družin je vredno prebrati naslednjo misel: »Družine se med seboj razlikujejo, vendar to ni tako pomembno, če je otrok v družini deležen vsega, kar potrebuje za svoje življenje. Moramo pa reči, da je tudi veliko starih staršev, ki v delni odsotnosti staršev velikokrat poskrbijo za vnuke. Večkrat so tudi stari starši tisti, ki preživijo z otroki več časa kot starši.« (MAVRič, 2010, str. 57)

Družine imajo številne skupne poteze, ki omogočajo, da jih opredelimo kot posebno družbeno skupino. Zaradi močne navezanosti med starši in otroki so njihovi medsebojni odnosi intimni in relativno dolgotrajni. Družina je prva skupina, ki nas seznanja s pomembnimi normami, nas vpeljuje v svet kulture in nas seznanja z družbo. Družino lahko obravnavamo tudi kot družbeno institucijo, saj ima izjemno pomembne naloge za družbo, za njen obstoj, nadaljevanje in stabilnost. Je skupnost, ki omogoča biološko nadaljevanje človeka, vzgaja, skrbi za materialne potrebe

članov in jim nudi čustveno varnost.

(https://dijaski.net/gradivo/soc_sno_druzina_08,1.11.2019https://dijaski.net/gradivo/soc_sno_druzina_08,1.11.2019)

4.5 VNUKI IN STARI STARŠI

Od mami mami pa je umrla, ko sem imela 12 let. Ampak ona je bila zakon! Pri 83-ih je še vedno plesala, govorila take fore, da si umiral od smeha in vse se je dalo pogovorit z njo.» (ŽORŽ, 2006, str. 13)

Psiholog Bogdan Žorž si je zastavil vprašanje, kaj menijo otroci o starih starših.

Na dveh osnovnih šolah, eni podeželski in na eni mestni, so želeli izvedeti, koliko časa otroci preživijo s starimi starši oz. kako pogosti so njihovi stiki.

Ugotovili so, da med mestom in podeželjem ni večjih razlik. Te odgovore so hoteli preobraziti v odstotke, pri tem pa so v eno skupino dali rezultate odgovorov »skoraj vsak dan« in odgovor »vsaj 1-krat tedensko«, v drugo skupino pa rezultate odgovorov »nikoli« in »zelo redko«. Rezultati so pokazali, da so v mestni šoli odgovori v prvi skupini so znašali 87%, odgovori v drugi skupini pa 13%, v podeželski šoli pa so odgovori v prvi skupini so znašali 69%, v drugi pa 31%.

Rezultati analize so pokazali, da ima najmanj dve tretjini otrok redne stike s starimi starši. Tudi če starši, otroci in stari starši ne živijo v istem gospodinjstvu, to ne ovira stikov z otroki in starimi starši. V nasprotju s pričakovanji ni bilo vidnih razlik med mestom in podeželjem.

Otroke so povprašali tudi o njihovem mnenju, kako pomembni so stari starši v vzgoji. Ocenjevali so z ocenami od 1 do 5. Na podeželski šoli so jih ocenili s približno 3,8; v mestni šoli pa s 3,6.

Otroci torej ocenjujejo vlogo starih staršev kot pomembno v svojem življenju.

Otroke so nato še povprašali, na kaj se spomnijo, ko slišijo besedo stari starši. Odgovarjalo je 44 otrok. Odgovori, ki so jih anketirani izbrali, so: govorjenje o starih starših: 27-krat, ljubeč pogled: 24-krat, mehka roka: 18-krat, darila: 17-krat, počitnice: 15-krat, razvajanje: 11-krat, izleti: 8-krat, siljenje s hrano: 7-krat, pravljice: 6-krat, ukazovanje: 2-krat, udarci: 1-krat, teženje: 1-krat, prepiri: 0-krat, zmerjanje: 0-krat. Anketirani so dopisali še svoje predloge: dobra hrana: 4-krat, prijaznost: 4-krat, starost: 2-krat, obiski: 2-krat, zabava: 2-krat, Skrb zame, ko ni staršev: 1-krat, Lahko jim zaupam: 1-krat, skrb zanje: 1-krat, kopanje v morju: 1-krat, pogovarjanje : 1-krat, mamine sestre: 1-krat, muzika: 1-krat, mir in prijetno počutje: 1-krat, prijateljstvo: 1-krat, vse dovoljeno: 1-krat, pomoč: 1-krat, lep, vroč objem: 1-krat.

Anketirani so večinoma izbrali odgovore, ki nakazujejo pozitiven odnos. Negativne možnosti skorajda niso bile izbrane.

Raziskovalci so nato povprašali otroke še, kaj želijo starim staršem. Izbrani odgovori so bili: Da bi dolgo živeli : 43-krat; Da bi se večkrat videli in bili skupaj: 25-krat; Da bi živeli skupaj: 17-krat; Da bi večkrat šli skupaj na izlet ali počitnice: 15-krat; Da se ne bi kregali z mojimi starši: 9-krat; Da bi se ne vmešavali v naše življenje: 6-krat; Da bi me imeli bolj radi: 6-krat; Da bi me pustili pri miru: 0-krat. Anketirani so dodali še svoje želje :Da bi bili vedno zdravi: 2-krat, Da bi dosegli vse, kar so si želeli v življenju: 1-krat, Da nono ne bi kadil: 1-krat, Da bi še kdaj prišli v Slovenijo: 1-krat, Da bi jih šli večkrat obiskat: 1-krat. Želje, povezane s starimi starši, se nanašajo predvsem na stike med njimi. Otroci želijo biti več v stiku s starimi starši.

Na koncu so jih raziskovalci povprašali še o tem, kaj menijo nasploh o starih starših. Med že ponujenimi odgovori so anketirani izbrali: Imajo radi vnuke: 44-krat, Skrbijo za varstvo vnukov v odsotnosti staršev: 36-krat, Razvajajo vnuke:23-krat, So starokopitni: 5-krat, Preveč težijo: 1-krat, So prestrogi do vnukov: 1-krat, Zahtevajo, da je vse po njihovo: 1-krat, Se premalo zanimajo za vnuke: 0-krat, Ne marajo svojih vnukov: 0-krat. Anketirali so ponudili naslednje odgovore: Dobro kuhajo: 1-krat, So zelo prijazni: 1-krat, So super: 1-krat, Imajo me zelo radi; 1-krat, dobroti: 1-krat. Odgovori kažejo, da si otroci želijo več časa preživeti s starimi starši, jih pozitivno ocenjujejo in povezujejo s prijaznostjo in dobroti. (ŽORŽ, 2006. str. 28-45)

Ugledna psihologinja in družinska terapevtka Gabi Čačinovič Vogrinčič je v enem svojih člankov zapisala: »... Ker sem imela priložnost povprašati trideset generacij študentk in študentov, trideset generacij vnukinj in vnukov, torej o njihovih izkušnjah z babicami in dedki, vem, kakšno posebno mesto lahko imajo stari starši v njihovih življenjih: spomnijo se njihove ljubezni, da so si vedno vzeli čas zanje , da so jih razumeli, da so jih pogosto ščitili, da so jih razvajali. Iz osebne in strokovne izkušnje vem, da je otrok, ki ima ob starših še ljubezen, zanimanje, skrb in spoštovanje starih staršev, bogat otrok. Dedek in babica širita mrežo dobrih ljudi v otrokovem svetu, od njiju se uči nečesa drugega, novega. Povežeta ga s preteklostjo družine, z vedenjem in pripovedovanjem o tem, kako je bilo, ko sta bila oče in mama majhna, deček in deklica ...« (ŽORŽ, 2006, str. 12)

Tudi primerjava s tujino kaže, da so stari starši v razvitem svetu cenjeni:«V Angliji otroci zelo cenijo stare starše. Kar 78 procentov otrok doživlja stare starše kot zelo pomembne v svojem življenju. (ŽORŽ, 2006, str. 52)

Raziskava je pokazala, da najstniki pri odnosu ne pričakujejo nobene finančne podpore, ampak potrebujejo nekoga, s katerim lahko delijo svoje probleme. Pokazala pa je tudi, da vnukov starost starih staršev ne moti, občutljivi pa so na njihove bolezni. Te bolezni jim dajejo vtis , da so

skopuški, staromodni in nepotrpežljivi v nasprotju z zdravimi, ki jim pripisujejo le dobre lastnosti. Babice v splošnem opisujejo kot radodarne, ljubeče, šaljive, dedke pa imajo za bolj stroge in nepotrpežljive. Vnuki imajo po navadi več stika z starimi starši po mamini strani kot po očetovi. (<http://inst-antonatrstenjaka.si/tisk/kakovostna-starost/clanek.html?ID=282>, 13. 11. 2019)

4.6 ZAKONODAJA IN STARI STARŠI

Naša zakonodaja in zakonodaja s področja šolstva, socialnega in otroškega varstva starih staršev ne omenja. Tudi zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih jim ne posveča pozornosti. Nimajo pravic v primeru večjih težav v družini. Zakon pa govori, da lahko kot rejniki oz. skrbniki skrbijo za otroke, če to otrokom koristi. Odločba o skrbništvu govori, da je bolje, da je skrbnik sorodnik. Tukaj je omenjena vloga starih staršev v zakonodaji, ki majo pri skrbništvu imajo enake pravice kot drugi ljudje, ki niso sorodniki. Res pa je, da je postopek pri posvojitvi nekoliko poenostavljen, kot to velja pri tujcih oz. skrbnikih, ki niso sorodniki.

Starši iz različnih razlogov v nekaterih primerih ne skrbijo dovolj dobro za otroke, stari starši pa nimajo nikakršne moči in pravice skrbeti za vnuke, razen če jih center za socialno delo izbere za rejnike. V tem primeru se morajo držati pogojev za rejnike. V stari verziji tega zakona je pisalo, da so lahko stari starši po svoje skrbeli za vnuka.

V primeru razveze staršev se v nekaj primerih razvezani starši ponovno poročijo z novimi partnerji. V tem primeru lahko vloga starih staršev preneha, četudi so otrokove želje nasprotno.

V primeru zanemarjanja otrok ali izvajanja drugih okoliščin, ki so v škodo otroku, stari starši nimajo pravice posredovati. V tem pogledu so izenačeni s katerim koli državljanom.

Stari starše nimajo pravice, da bi jih zanimale vnukove šolske obveznosti, njegovo vedenje in učni uspeh.

Stari starši nimajo pravice, da bi vnuke odpeljali k zdravniku ali poskrbeli za njegovo zdravje.

Zdravniki, vzgojitelji in učitelji pa v svoji praksi velikokrat ravnajo skladno z okoliščinami. Če bi se ti primeri obravnavali pravno, bi lahko nastale težave. (ŽORŽ, 2006, str. 47-49)

4.7 STARI STARŠI V SODOBNEM RAZVITEM SVETU

Stari starši so zelo pomembni pri vzgoji otrok. Raziskava »Starši med delom in družino«, ki jo je izvedla Fakulteta za družbene vede in novinarstvo, je razkrila, da za 53 procentov predšolskih otrok poskrbijo stari starši. (ŽORŽ, 2006, str. 35)

Zdravnica in terapevtka Rachel Naomi Remen pravi, da so stiki s starimi starši zelo pomembni. V svojem otroštvu so ji starši obiske s starim očetom močno omejevali. Meni, da je v svojem otroštvu veliko zamudila. (ŽORŽ, 2006, str. 50)

V ZDA so raziskovali stanje otrok pri enem od ločenih staršev. Ugotovili so, da življenje otroka s starim staršem in z enim od ločenih staršev ni zaostajalo za življenjem z obema staršema. (ŽORŽ, 2006, str. 53-54)

Vnuki potrebujejo stare starše skoraj tako kot starše. Starši jim dajejo očetovsko in materinsko oskrbo, brez starih staršev pa bi bilo življenje vnukov težavnejše in revnejše. Stari starši nudijo vnukom pomoč v kakršni koli stiski, npr. denarni ali zdravstveni. Nudijo jim tudi lastne izkušnje, dogodivščine... Če hočejo med seboj imeti dober odnos, pa ga je potrebno zgraditi. (Gurtler, 2013, str. 5, 6, 7)

V Ameriki so leta 1978 uveljavili državni praznik: dan starih staršev. Namen tega praznika je počastiti stare starše, dati starim staršem priložnost, da še posebej pokažejo svojo ljubezen do vnukov, pa tudi pomagati otrokom, da bi se bolj zavedali, kaj vse jim lahko nudijo starejši ljudje.

V Ameriki je kar 5,5 milijonov otrok do 18 leta starosti, za katere v celoti skrbijo stari starši.

V Angliji je bila leta 2001 ustanovljena organizacija Stari starši več, ki je želela povečati ugled starega starševstva in vplivati na zakonske spremembe, ki naj bi izboljšale položaj starega starševstva. Leta 2003 so opozorili na naslednje ugotovitve:

- v Angliji 78% otrok doživlja stare starše kot zelo pomembne.
- več kot polovica vseh oblik otroškega varstva vključuje stare starše.
- razveze oz. ločitve so v porastu, zato vedno več otrok izgubi stike s starimi starši. Največkrat z očetovimi.

Zastavili so si nekaj aktualnih vprašanj:

- kakšno mesto zavzemajo danes stari starši v modernem življenju?
- kako se spreminjajo vloge starih staršev?
- kako stari starši doživljajo družbene spremembe?
- kakšna so pričakovanja starih staršev pri vzgoji vnukov?
- kako lahko stari starši nudijo oporo otroku po razvezi?
- kako lahko stari starši pomagajo vnukom – najstnikom - pri njihovem odraščanju in vključevanju v življenje?
- kako lahko stari starši izpolnijo svojo vlogo v primerih, ko ima vnuk starše z različnimi kulturnimi, nacionalnimi, verskimi, rasnimi ... koreninami?
- kako naj stari starši pomagajo vnukom v primerih, ko gredo njihovi vnuki v posvojitev?

V novih družbenih razmerah je vse več raziskav, ki potrjujejo, da je treba začeti drugače gledati na vlogo starih staršev.

AARP (ameriško združenje upokojencev) se ukvarja s problematikami starega starševstva. Leta 2004 so v raziskavi ugotovili, da se morajo stari starši, ki sami skrbijo za svojega vnuka, ubadati z različnimi skrbmi in težavami. Pogosteje zbolevalo in so žrtve stresa.

Položaj starih staršev se skozi čas spreminja. Tudi v sodobnem svetu doživlja veliko sprememb. Stari starši se zavedajo, da niso nemočni in nazadnjaški. So polni izkušenj, so sodobni, pa tudi ustvarjalni. Nekateri se zavedajo, da so slabo opravili svojo starševsko nalogo, zato se skušajo »oddolžiti« z vzgojo in varstvom vnukov.

Stari starši nočejo biti le zastoj varuške na poziv, hočejo tudi svoje pravice. Tudi oni hočejo v svojem življenju doseči različne cilje, imajo obveznosti in svoje potrebe in nočejo biti le varuške svojih vnukov.

Zavedajo pa se, da so njihovi odrasli otroci v celoti odgovorni zase, za družino in za svoje odločitve. Pri tem se ne smejo vmešavati v njihovo življenje.

Usklajevanje vseh skrbi in dolžnosti je težko, zato se stari starše zbirajo v skupine in skupaj rešujejo izzive. (ŽORŽ, str. 50- 56)

4.8 TEŽAVNI ODNOSI

»Staro starševstvo je lepše in manj obremenjujoče od starševstva, a je za opravljanje te naloge vseeno potrebna budnost in nenehno preverjanje samega sebe!« (ŽORŽ, 2006, str. 164- 166)

Včasih stari starši škodujejo svojim otrokom in vnukom bodisi, da hočejo, da gre njihov otrok ali vnuk po poti, ki so jo izbrali oni in ne njihov otrok ali vnuk. Takim staršem Bogdan Žorž pravi posesivni stari starši. V največ primerih člani družine zelo trpijo, na neki točki odnosa pa se njihovi stiki celo prekinejo. (ŽORŽ, 2006, str. 61- 64)

Nekateri stari starši poskušajo popraviti napake, ki so jih zagrešili, ko so imeli sami otroke. A te napake poskušajo popraviti pri vnukih in ne pri svojih otrocih. Vnuke opozarjajo na napake, ki jih delajo njihovi starši v odnosu do svojih otrok in so le ponavljanje napak starih staršev, ko so bili starši. Sami se sedaj vedejo do vnukov drugače, saj ne želijo ponavljati istih napak. V literaturi so ti stari starši poimenovani kot popravljalci lastnih napak. (ŽORŽ, 2006, str, 72- 74)

Stari starši se v določenih primerih ne morejo sprijazniti, da so stari starši in ne starši in da je njihov otrok v vlogi staršev. Mislijo si, da se stvari ne bodo dovolj dobro izpeljale, če sami česa ne postorijo. Posledično začnejo iskati napake pri svojih otrocih. Ob tem se lahko sprevržejo v kritizerje. (ŽORŽ, 2006, str. 74- 80)

Če je razvajanje vnukov v normalnih, dovoljenih merah, ni škodljivo. Tudi če pri starih starših veljajo blažja pravila ali so stari starši pri pravilih popustljivi. Težava pa je, če se s tem vmešavajo v starševsko avtoriteto. Obnašajo se tako, kot da bi imeli vnuke za igračke, samo zato, da bi jim prinašali smeh in zabavo v hišo. Z igranjem z vnuki se tudi sama sebi (stara starša) zdita, da sta

mlajša. (ŽORŽ, 2006, str. 80- 83)

Nekateri stari starši zmotno mislijo, da je vse, kar oni ukažejo in povedo, prav in brez pomanjkljivosti. To je še en primer starih staršev, ki so svojo starševsko nalogo že opravili in razumejo, da je njihov otrok že odrasel in da se bo zdaj sam odločal o svojem življenju in družini. Vendar pa se ti stari starši, ki hočejo čim bolj dobro svojim otrokom in vnukom, preveč vmešavajo v življenje svojega otroka in hočejo doseči, da bo njihov vnuk tak, kot si ga oni predstavljajo. Bogdan Žorž jih imenuje nezmotljivi nadzorniki. (ŽORŽ, 2006, str. 83- 88)

Obstajajo tudi primeri, pri katerih stari starši odpišejo svojega vnuka. Veliko otrok živi brez svojih starih staršev, a se zato ne zmeni in niso za nič prikrajšani, ker so se rodili, šele po tem ko so stari starši prekinili odnos s svojim otrokom. Takrat se otrok še ni navadil življenja s starimi starši in se počuti, kot da ni za nič prikrajšan. Problem pa nastane, če so stiki že bili vzpostavljeni, pa so jih stari starši prekinili, ker se niso strinjali z določenimi odločitvami svojega otroka. Vnuki so bili navajeni življenja z njimi. Ko so jih izgubili, so se čutili prikrajšane, saj se otrok obdobja otroštva s starimi starši spominja kot lepo. Ko je izgubil svoje stare starše, je izgubil lep vidik svojega otroštva. Izguba se lahko spremeni v občutke jeze na starše in stare starše. (ŽORŽ, 2006, str. 88-92)

Včasih stari starši pomagajo pri varstvu in vzgoji vnukov, njihovi otroci pa ne čutijo nobene hvaležnosti ob tem, kar jim starši nudijo. Zdi se jim, da njihovi starši zanje opravljajo zastoj servis. Gre za žrtvovanje starih staršev, kar povzroča napetosti in bolečino zlasti pri starih starših. (ŽORŽ, 2006, str. 96- 101)

V svoji delovni praksi se je Bogdan Žorž srečal tudi s primeri razvajenih vnukov, ki mislijo, da morajo dobiti vse, kar si zaželi, in da nobena stvar ne sme biti takšna, da jim ne bi ustrezala. Svoje stare starše lahko obravnavajo kot dežurne krivce za vse svoje težave. (ŽORŽ, 2006, str. 101-103)

Velikokrat se stari starši in njihovi otroci oz. vnuki srečajo v medgeneracijskih nesoglasjih. Otroci prav za prav ne vedo točno, kaj bi radi, stari starši pa se morajo sprijazniti z dejstvom, da niso več v času mladosti. Veliko se jih znajde v tako imenovani »krizi petdesetih«. V tem delu življenja je pred njimi še veliko ciljev in želja, za katere so mislili, da jih ni mogoče uresničiti, a jih z izkušnjami, ki so jih skozi leta pridobili, lahko uresničijo. Tako ohranijo mladostnost tudi v starosti. (ŽORŽ, 2006, str. 147- 153)

4.9 PODROČJA SODELOVANJA KOT PRILOŽNOSTI

*»Vez med starimi starši in otroki ima pozitivne učinke tako na otroke kot na stare starše.«
»Ko stari starši dobijo vnuke, vse podoživljajo; npr. prva buška, prva praska ... Poleg svojega prostega časa imajo zdaj tudi čas, ki ga preživijo s svojim vnukom. S tem zapolnijo čas, ki ga niso preživeli s svojim otrokom.« (Gurtler , 2013, str. 2)*

Babice in dedki, ki ne živijo v istem kraju kot njihovi vnuki, lahko stike ohranjajo tudi na daljavo.

Lahko se z vnuki pogosto pogovarjajo po telefonu. Malo večji otroci sami pokličejo babico in dedka. Za rojstni dan in za praznike je lepo, če vnukom pošljejo čestitko, darilo ali doma pečeno pecivo. Otroci se bodo zelo razveseli, če bodo dobili razglednice ali pisma s fotografijami, ki bodo naslovljene nanje. Pri oddaljenih starih starših lahko vnuki preživijo počitnice. Da bi takšne počitnice vnukom ostale še dolgo v lepem spominu, je potrebno pripraviti dober načrt, ki lahko vsebuje obiske bazenov, igrišč in izlete v naravo. Skupaj si lahko ogledajo stare albume s slikami, različne knjige, spečejo pecivo, skuhamo marmelado ali gredo nakupovat. Stari starši, ki radi potujejo, vzamejo s seboj na potovanje tudi vnuke. Avtorica knjige priporoča potovanje z vlakom. Vnuki bodo še posebej veseli, če bodo obiskali kraje, kjer še niso bili. (Meinerts, 1999, str. 39-44)

Nekateri otroci radi obiskujejo šolo, za druge pa je šola težko breme, ki bi se ga najraje izognili. Babice in dedki ne smejo povečevati stresa otrok v povezavi s šolo. Seveda pa tudi stari starši želijo prispevati k dobremu šolskemu uspehu svojih vnukov. Šolskih uspehov ne smejo nikoli nagrajevati z denarjem. Pomembno je, da vnuka pohvalijo in pokažejo veselje ob njegovem uspehu. Stari starši morajo pohvaliti vnuke, ko so v šoli uspešni in jih spodbujati tudi takrat, ko jim v šoli ne gre. Nekateri vnuki so tudi popoldne pri starih starših in tam delajo naloge. To morajo početi sami, stari starši pa na koncu samo pregledajo, če je bila naloga dobro opravljena in nudijo pomoč, če imajo vnuki z nalogami težave. Danes je vedno več čezmerno aktivnih otrok, ki so ves čas nemirni in se ne morejo zbrati za dalj časa. Tudi pri takšnih vnukih lahko stari starši pomagajo s potrpežljivostjo, pozornostjo, prigovarjanjem in skupnimi igrami, ko je domača naloga narejena. Seveda pa se morajo stari starši o težavah prekomerno aktivnih vnukov pogovoriti z njihovimi starši. (Meinerts, 1999, str. 73-76)

Otroci potrebujejo naravo, zato jih stari starši lahko čim večkrat peljejo na izlet. Veliko otrok odrašča v mestih v svetu tehnike, pred računalniki in televizorji in ti otroci še posebno potrebujejo svež zrak in stik z naravo. Vnuke lahko stari starši odpeljejo na potep po gozdu, na sprehod po poljih in travnikih ali pa lahko odkrivajo potok. Na potepih naj opazujejo rastline, majhne živali, polže, pajke in mravlje. Na pašniku lahko srečajo konje, krave, ovce ali koze. Na poljih pa lahko spoznavajo različne kulturne rastline. Še posebno zanimiv je sprehod ob potoku, kjer lahko stari starši skupaj z vnuki gradijo jezove, mostove, izdelujejo ladjice ali postavijo mlinček (Meinerts, 1999, str. 101-115).

Stari starši lahko v skupno preživetem času dajo svojim vnukom veliko koristnega; potrpežljivost, ljubezen, skupne dejavnosti in igre.

4.10 NEKAJ PRAVIL SOŽITJA

Za dobre odnose med vnuki in starimi starši je dobro poznati dejstva, ki vplivajo na odnose.

Starim staršem se z vnuki ni treba stalno družiti, saj morajo tudi oni imeti svoj mir brez nereda in hrupa ... Morajo pa svojim otrokom in vnukom jasno povedati, kdaj so jim na razpolago in kdaj ne. (Gurtler , 2013 , str...14,15,16).

Vnukom morajo stari starši pojasniti pravila, ki veljajo v njihovem stanovanju oz. hiši. Seveda morajo tudi stari starši delati kompromise, npr. steklene okraske dati na višjo polico, če so njihovi vnuki še majhni otroci. A tudi vnuki se morajo prilagoditi njim, saj stari starši ne vstopajo v njihovo življenje, ampak vnuki v njihova. (Gurtler , 2013 , str. 17)

Za dober odnos med starši oz. starimi starši in vnuki se je treba truditi in na tem delati. Volja in vztrajnost se kažeta zlasti v primeru, ko stari starši živijo na daljši razdalji. Za dober odnos je potrebno vse težave reševati sproti. (<http://www.pogled.si/Clanki3.php?IDPM=&ID=1828>, 13.11.2019).

Za dober odnos so pomembne skupne aktivnosti, npr. kuhanje, pogovori o vsakdanjem življenju, družabne igre ... (<http://inst-antonatrstenjaka.si/tisk/kakovostna-starost/clanek.html?ID=282>, 13. 11. 2019).

Nekatere babice in dedki svoje vnuke razvajajo tako, da jim nenehno dajejo denar, da ne bi zaostajali za otroki, ki imajo vse najboljše in najnovejše. Vendar pa to ni dobro, saj je v življenju tako, da imajo nekateri ljudje več denarja kot drugi, otroci pa morajo čim prej spoznati, da človekova vrednost ni odvisna od tega, koliko denarja ima. Zato je bolje, če stari starši vnuke raje kam povabijo ali jim podarijo kakšno izvirno darilce. (Meinerts, 1999, str.87-88)

Ko vnuki pridejo v puberteto, jih stari starši ne smejo imeti več za majhne otroke. Prav tako ni dobro, da se jezijo zaradi njihove obleke, las, prijateljev navad in glasbe. Dobro je, če se z vnuki ne pogovarjajo le o šoli, temveč tudi o zabavi in o prijateljih. Pri tem so lahko bolj velikodušni in bolj potrpežljivi od staršev, paziti pa morajo, da ne zlorabijo zaupanja vnukov. Stare starše običajno skrbi, kaj se dogaja na plesiščih in zabavah. Noč ali zgodnje jutro je najbolj nevaren del dneva in če se vnuki po zabavi pozno vračajo domov, se stari starši lahko ponudijo, da jih varno odpeljejo domov. (Meinerts, 1999, str. 67-68)

4.11 NAJSTNIŠTVO

Gre razvojno obdobje človeka na prehodu iz otroštva v odraslost. Začne se z vstopom v puberteto in konča s prehodom v odraslost. Puberteta se pri dekletih začne pri 11. letih in traja do 16. leta, pri fantih pa se začne pri 13. letih in traja do 18. leta. Navzven se kažejo očitni telesni znaki, kot so hitra telesna rast in razvoj sekundarnih spolnih znakov. Pojavijo se tudi vedenjske spremembe,

pogosto uporništvo. Adolescenca je razvojno obdobje, ko mladostnik oblikuje svojo identiteto. Pomembna je izgradnja samospoštovanja, ki jo izraža odnos vrednosti do samega sebe. V tem času mladostnik oblikuje odnose z vrstniki. To je čas osamosvajanja od družine in preizkušanja novih vzorce vedenja. Pomembna je svobodna izbira glasbe, ki jo najstnik posluša; uporaba slenga, sprememba zunanega videza. Vedno bolj so pomembni odnosi mladostnika s posamezniki podobne starosti, podobnih pogledov in prepričanj. Z vrstniki veliko komunicira in se druži ter preživlja prosti čas. Vrstniki lahko na mladostnika tudi slabo vplivajo, če ga zavračajo, žalijo in se iz njega norčujejo. Pomemben del mladostnikovega življenja so prijatelji. Nastalo je veliko novih organizacij in institucij, ki se ukvarjajo z mladimi, kjer se mladi spoznavajo in družijo. V preteklosti je bil prehod iz otroške dobe v odraslost velikokrat pospremljen z obredi. Proti koncu 18. stol. je v evropskih družbah veljalo, da otrok postane odrasel, ko prevzame obveznosti in dolžnosti svojega družbenega razreda. Konec 19. stol. je postala pomembna izobrazba. Obdobje učenja in izobraževanja se je podaljšalo, skupaj s tem pa tudi čas osamosvojitve mladih ljudi. (<https://siol.net/trendi/adolescenca-mladostnistvo-332211>, 15. 11. 2019)

4.12 STAROST

Kakršno življenje, takšna starost (ljudski pregovor)

Starost je obdobje človekovega življenja od rojstva do smrti. Prehod iz srednjih let v starost danes najbolj nakazuje upokojitev, ki se odvije okoli 65. leta starosti. Zaradi daljšanja življenja in staranja družbe pa se pomika po letih starosti navzgor.

Starost je obdobje, ko človek dozori do svoje človeške uresničitve, ob tem pa mu pojenjajo telesne in duševne moči. Skrb za materialni razvoj prepušča mlajši generaciji, sam pa lahko bolj sproščeno in svobodno opravlja dejavnosti, za katere se odloči na osnovi svojih interesov, potreb, sposobnosti ... Človek lahko svoja zrela življenjska spoznanja in izkušnje posreduje drugim. Čedalje manjši preostanek življenja ga spodbuja k temu, da zori kot osebnost in da smiselno uporabi svoj čas.

Starost z vidika gerontologije delimo na zgodnjo starost (od 66. do 75. leta), srednjo starost (od 76. do 85. leta) in visoko starost (po 85. letu).

V času zgodnje starosti je človek navadno zdrav, trden in zelo dejaven. V času srednje starosti se srečuje s tem, da mora določene dejavnosti opustiti zaradi upadanja fizičnih moči, izgublja vrstnike, večini umre partner, zakonec ... V zadnjem obdobju pa postane prejemnik pomoči za mlajši dve generaciji in opravlja še zadnje naloge v življenju.

Človek je lahko v smislu doživljanja enako mladostno svež v vseh starostnih obdobjih vse do

trenutka smrti, če je dovolj osebnostno zrel in v zadovoljivih življenjskih razmerah. Prav tako pa drži obratno: v vsakem življenjskem obdobju je lahko izčrpan in ostarel. (<http://www.instantrstenjaka.si/gerontologija/slovar/1349.html>; 31. 10. 2019)

4.13 POVEZOVANJE TREH GENERACIJ V OSNOVNI ŠOLI

Eno izmed najpomembnejših področij dela naše osnovne šole je druženje in sodelovanje več generacij. Poleg rednih oblik takega dela (govorilne ure, roditeljski sestanki) se usmerjamo v posebne dejavnosti in projekte, s katerimi spodbujamo obliko medgeneracijskega druženja v okviru šole. Takšno je sodelovanje v evropskem projektu DEKD (Dnevi evropske kulturne dediščine), kjer stari starši in starši sodelujejo kot pripovedovalci, udeleženci delavnic, vodje delavnic in kot obiskovalci dneva medgeneracijskega druženja. Aktivno so udeleženi tudi pri skupnem kreativnem ustvarjanju izdelkov za božični bazar, kamor so povabljeni skupaj s svojimi otroki in vnuki, ter udeleženci obiskovalci božičnega bazarja s kulturno prireditvijo. Pred božično-novoletnimi prazniki organiziramo skupna medgeneracijska druženja po oddelkih; največkrat v obliki kulturnih prireditev s čajankami. Tako se stari starši, njihovi otroci in vnuki srečujejo tudi v ustanovi, kot je šola. V okviru prostovoljstva se načrtuje medgeneracijska pomoč učencev upokojujencem Mestne četrti Dolgo polje. S svojim znanjem rabe sodobne tehnologije bodo pomagali računalniško opismeniti njihove upokojene člane.

Slika 3: Lan in Alen z babico

5. PRAKTIČNI DEL

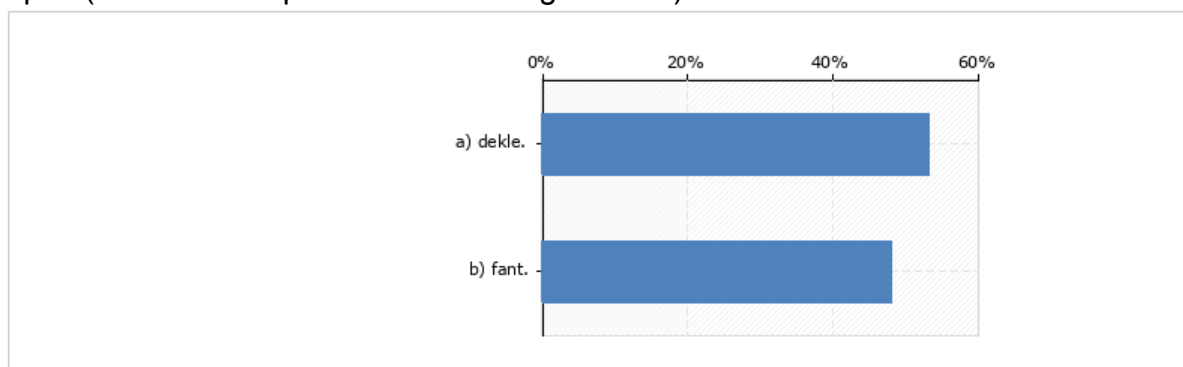
5.1 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Na spletni anketni vprašalnik je odgovarjalo 196 učencev naše šole. Med njimi so 103 dekleta, kar predstavlja 53% vseh anketiranih, in 93 fantov, ki predstavljajo 47%.

Spol	Število	%
a) dekle.	103	53%
b) fant.	93	47%
SKUPAJ	196	100%

Tabela 1: Anketirani glede na spol

Spol: (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

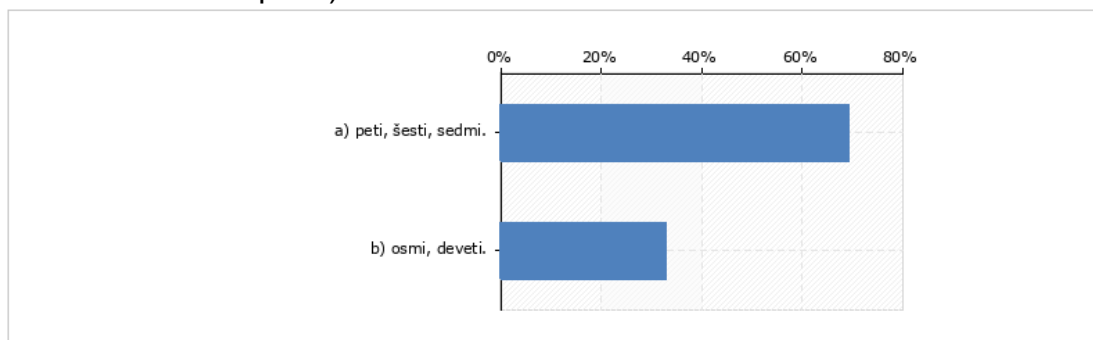
Graf 1: Anketirani glede na spol

Anketirali smo učence II. in III. VIZ-obdobja od 5. do 9. razreda, pri čemer smo jih razdelili v dve skupini mlajših (a) in starejših najstnikov (b). Med mlajšimi najstniki je bilo 68% anketiranih, med starejšimi pa 32%. Na anketno vprašanje ni odgovoril eden izmed učencev.

Razred	Število	%
a) peti, šesti, sedmi.	132	68%
b) osmi, deveti.	63	32%
SKUPAJ	195	100%

Tabela 2: Anketirani glede na razred

Razred: (Izberi ustrezno skupino.)

Graf 2: Anketirani glede na razred

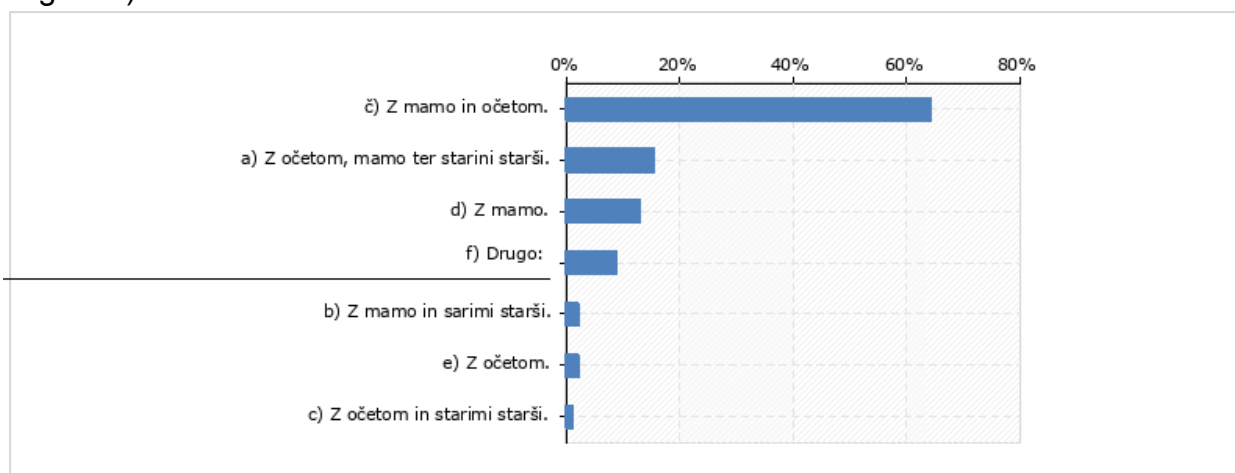
Učence smo vprašali, s kom od odraslih živijo, da bi potrdili ali zanikali **del svoje prve hipoteze**, ki pravi, da večina učencev ne živi skupaj s svojimi starimi starši.

S kom od odraslih živiš? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom. Pri odgovoru f dopiši svoj odgovor.)

	Število	%
a) Z očetom, mamo in starimi starši.	30	16%
b) Z mamo in starimi starši.	4	2%
c) Z očetom in starimi starši.	2	1%
č) Z mamo in očetom.	124	64%
d) Z mamo.	25	13%
e) Z očetom.	4	2%
f) Drugo: _____	17	9%
SKUPAJ	206	100%

Tabela 3: Anketirani glede na to, s kom od odraslih živijo.

3. S kom od odraslih živiš? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom. Pri odgovoru f dopiši svoj odgovor.)

Graf 3: Anketirani glede na to, s kom od odraslih živijo.

Največ učencev živi z mamo in očetom (64%), sledi pa odgovor z očetom, mamo in starimi starši (16%). Na tretjem mestu je enostarševska družina z mamo (13%), sledi odgovor z mamo in starimi starši (2%), ki je enakovreden odgovoru samo z očetom, z očetom in starimi starši pa 1% učencev. Odgovor drugo je obkrožilo 9% anketiranih, natančnejših informacij pa nam niso dali. Nekateri učenci so kljub navodilu izbrali več odgovorov, saj je število vseh odgovorov 206.

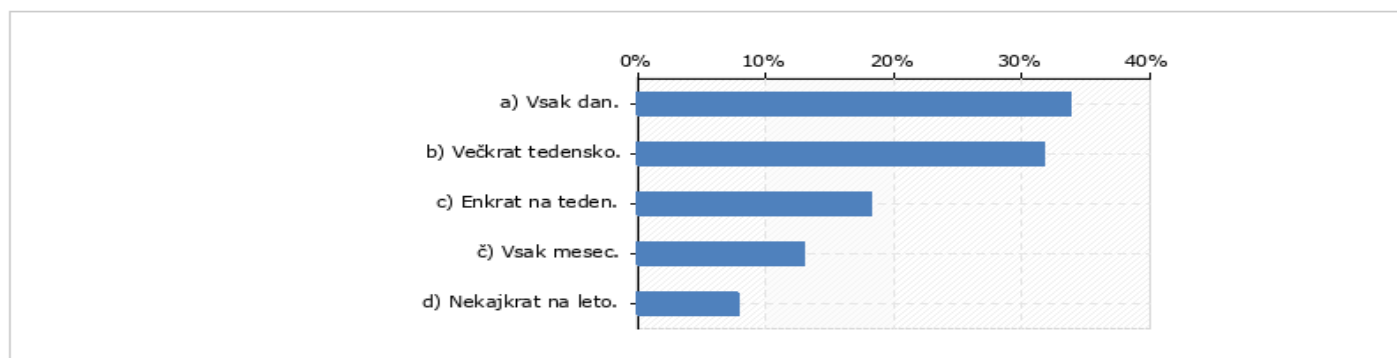
Potrimo del svoje prve hipoteze, ki pravi da večina anketiranih učencev ne živi v skupnosti **s starimi starši.**

Da bi potrdili **drugi del svoje prve hipoteze**, smo anketirane vprašali, kako pogosto imajo stike s svojimi starimi starši.

Kako pogosto imaš stike s starimi starši? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)	Število	%
a) Vsak dan.	65	32%
b) Večkrat tedensko.	61	30%
c) Enkrat na teden.	35	17%
č) Vsak mesec.	25	12%
d) Nekajkrat na leto.	15	7%
SKUPAJ	192	100%

Tabela 4: Anketirani glede na pogostost stikov s starimi starši

Kako pogosto imaš stike s starimi starši? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

Graf 4: Anketirani glede na pogostost stikov s starimi starši

Večina učencev se s svojimi starimi starši vidi vsak dan (32%), 30% anketiranih učencev ima z njimi stik večkrat tedensko, 17% anketiranih enkrat na teden, 12% pa vsak mesec. Le nekajkrat na leto se s starimi starši vidi 7% učencev. 4 učenci na anketno vprašanje niso odgovorili.

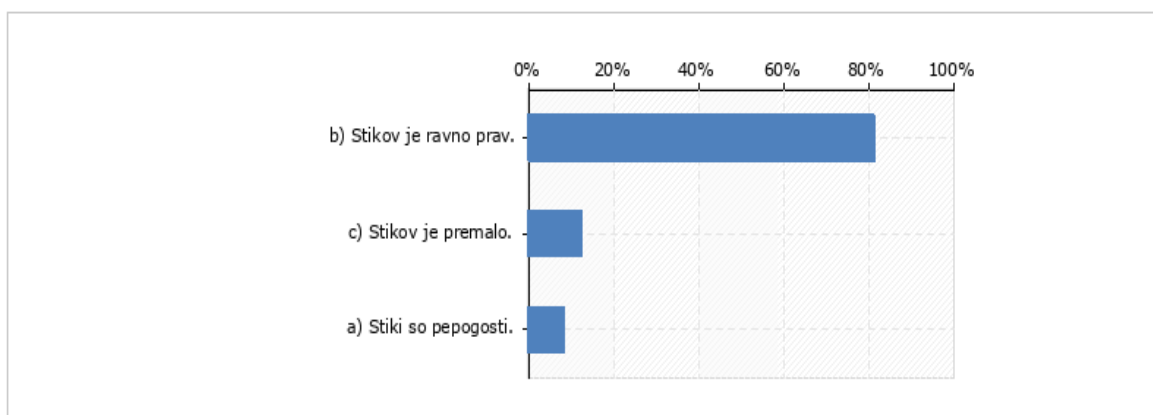
Potrdimo drugi del svoje prve hipoteze, ki pravi, da imajo učenci pogoste stike s starimi starši.

Tretji del naše prve hipoteze pravi, da se učencem pogostost stikov s starimi starši zdi primerna.

Kako ocenjuješ pogostost stikov s starimi starši? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)		
	število	%
a) Stiki so prepogosti.	16	8%
b) Stikov je ravno prav.	156	80%
c) Stikov je premalo.	24	12%
SKUPAJ	196	100%

Tabela 5: Anketirani glede na mnenje o pogostosti stikov s starimi starši

5. Kako ocenjuješ pogostost stikov s starimi starši ? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

Graf 5: Anketirani glede na mnenje o pogostosti stikov s starimi starši

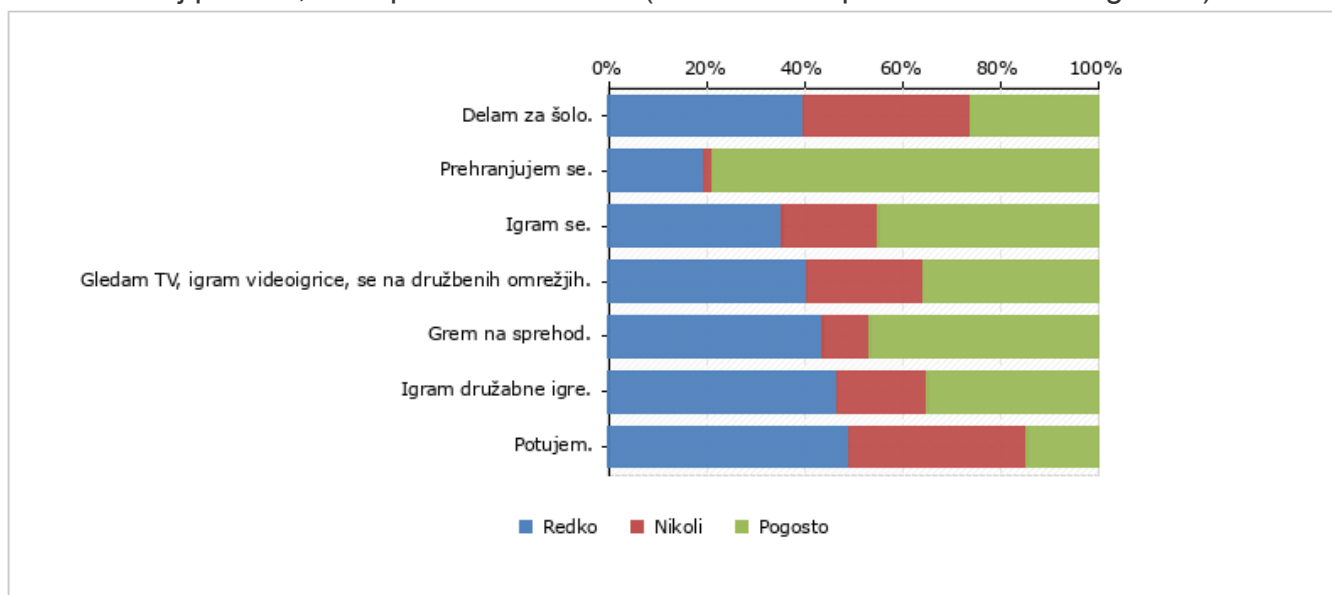
Največ anketiranih meni, da je stikov ravno prav (80%), 12% anketiranih meni, da je stikov premalo, 8% pa meni, da so stiki prepogosti. **Potrdimo še tretji del svoje prve hipoteze.**

Z drugo hipotezo predvidevamo, da se pri starih starših vnuki najpogosteje prehranjujejo, igrajo, gledajo televizijo, uporabljajo sodobno tehnologijo in opravljajo obveznosti za šolo. Redkeje gredo na sprehod, igrajo družabne igre in potujejo. Rezultati so prikazani v tabeli in grafu številka 6.

Kaj počneš, ko si pri starih starših? (V vsaki vrstici označi ustrezen odgovor.)	Odgovori v številu in %			
	Pogosto	Redko	Nikoli	Skupaj
Delam za šolo.	47 (26%)	72 (40%)	62 (34%)	181 (100%)
Prehranjujem se.	145 (79%)	36 (20%)	3 (2%)	184 (100%)
Igram se.	82 (45%)	65 (36%)	36 (20%)	183 (100%)
Gledam TV, igram videoigrice, se na družbenih omrežjih.	66 (36%)	75 (41%)	44 (24%)	185 (100%)
Grem na sprehod.	86 (46%)	81 (44%)	18 (10%)	185 (100%)
Igram družabne igre.	64 (35%)	86 (47%)	34 (18%)	184 (100%)
Potujem.	26 (15%)	88 (49%)	65 (36%)	179 (100%)

Tabela 6: Anketirani glede na dejavnosti, ki jih počnejo s starimi starši.

Kaj počneš, ko si pri starih starših? (Obkroži črko pred ustreznimi odgovori.)

Graf 6: Anketirani glede na dejavnosti, ki jih počnejo s starimi starši.

Analiza kaže, da pri starih starših večina vprašanih najpogosteje je (79%), gre s starimi starši na sprehod (46%), se igra (45%), gleda TV in se ukvarja s sodobno tehnologijo (36%), igra z njimi družabne igre (35%), nižji procent pa opravlja dela za šolo (26%) in potuje (15%). Kot je videti iz tabele, določeni anketirani niso označili ustreznega odgovora v vsaki vrstici.

Potrjujemo tisti del **druge** hipoteze, ki pravi, da se vnuki pri starih starših najpogosteje prehranjujejo, redko pa gredo na sprehod, igrajo družabne igre in potujejo. V nasprotju s pričakovanji redkeje delajo za šolo, gledajo TV in rokujejo s sodobno tehnologijo.

Zanimalo nas je, kaj bi anketirani najraje počeli skupaj s starimi starši. Obkrožili so lahko eno ali več izbir.

Kaj bi si želel/-a početi več, ko si pri starih starših? (Obkroži črko/-e pred ustreznim/-i odgovorom/-i).		
	Število	%
a) Pogovarjati se.	46	16%
b) Zabavati se.	84	30%
c) Izobraževati se.	11	4%
č) Posvetovati se.	16	6%
d) Družiti se.	74	26%
e) Nič od naštetega.	51	18%
SKUPAJ	282	100%

Tabela 7: Anketirani glede na dejavnosti, ki bi jih želeli početi s starimi starši.

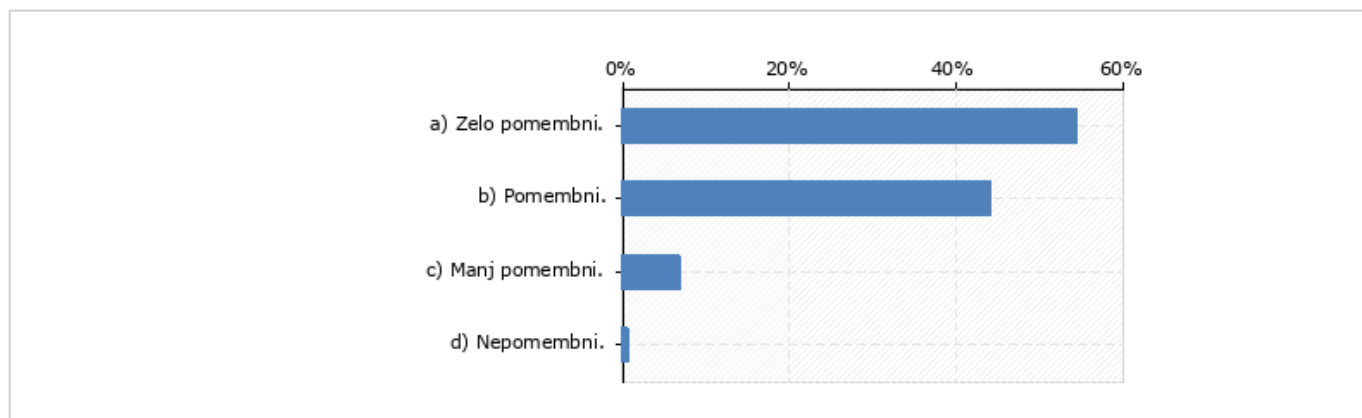
Največ učencev bi se želelo pri starih starših več zabavati (30%), 26% učencev bi se s starimi starši rado več družilo, 18% bi se z njimi več pogovarjalo, 6% vprašanih bi se z njimi rado več posvetovalo, 4% bi se pri njih več izobraževalo, 18% anketiranih pa se ni odločilo za nič od naštetega.

V literaturi smo zasledili podatek, da so slovenskim otrokom podobno kot otrokom iz nekaterih raziskav v tujini (glej teoretični del) stiki s starimi starši pomembni. Raziskavo, ki jo je opravil g. Bogdan Žorž smo želeli ilustrirati še s primerom učencev naše šole.

Kako pomembni se ti zdijo stiki s starimi starši? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom).		
	Število	%
a) Zelo pomembni.	105	51%
b) Pomembni.	85	42%
c) Manj pomembni.	13	6%
d) Nepomembni.	1	1%
SKUPAJ	204	100%

Tabela 8: Anketirani glede na oceno pomembnosti stikov s starimi starši

8. Kako pomembni se ti zdijo stiki s starimi starši? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom).

Graf 7: Anketirani glede na oceno pomembnosti stikov s starimi starši.

Večini vprašanih so stiki s starimi starši zelo pomembni (51%) ali pomembni (42%). Le 7% anketiranih meni, da so manj pomembni oz. nepomembni. 8 učencev je obkrožilo več kot en odgovor. Na vprašanje, zakaj tako ocenjujejo stike, so odgovarjali s povedmi, ki smo jih smiselno združili v izjave, prikazane v tabeli spodaj.

9. Svoj odgovor na 8. anketno vprašanje utemelji v eni povedi.
Z njimi se lahko družim. (30 odgovorov)
Stari starši dajejo koristne napotke in informacije. (27)
Stari starši so še živi, to pa ne bo vedno trajalo. (27)
Stare starše imamo radi in so del družine. (19)
Stari starši ne vplivajo na moje življenje. (1)
Nikoli se nismo družili. (2)
Stari starši so sitni. (1)
Ne pomagajo nam. (1)

Tabela 9: Anketirani glede na utemeljitev pomembnosti stikov s starimi starši

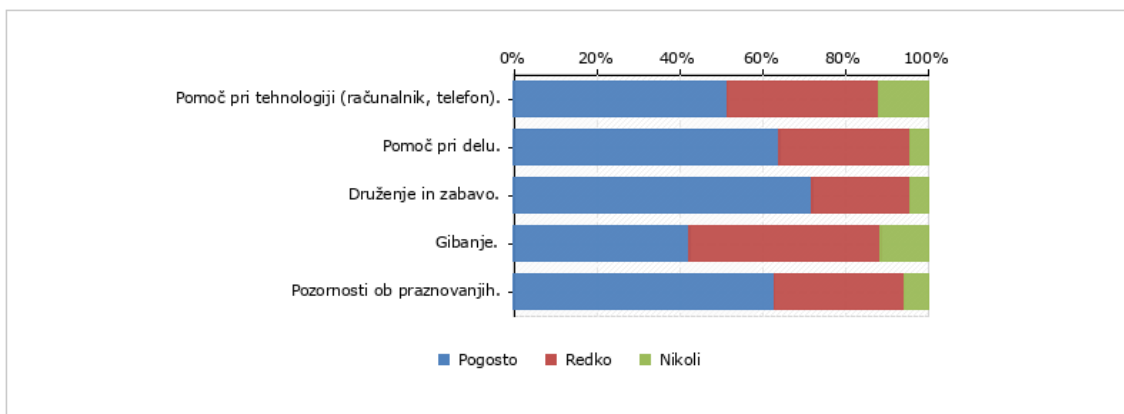
Na vprašanje, zakaj se jim zdijo stiki s starimi starši (ne)pomembni, ni odgovorilo 86 anketiranih učencev.

V tretji hipotezi smo predvideli, da vnuki svojim starim staršem pogosto nudijo pomoč pri delu, se z njimi družijo in zabavajo ter jih razveseljujejo s pozornostmi ob njihovih praznovanjih. Redkeje pa jim nudijo pomoč pri tehnologiji in se z njimi gibajo.

Kaj ti nudiš svojim starim staršem, ko si v stiku z njimi? (V vsaki vrstici označi ustrezen odgovor.)	Odgovori so prikazani v številu in %			
	Pogosto	Redko	Nikoli	Skupaj
Pomoč pri tehnologiji (računalnik, telefon).	95 (52%)	67 (36%)	22 (12%)	184 (100%)
Pomoč pri delu.	120 (64%)	59 (32%)	8 (4%)	187 (100%)
Druženje in zabavo.	134 (72%)	44 (24%)	8 (4%)	186 (100%)
Gibanje.	78 (42%)	85 (46%)	21 (11%)	184 (100%)
Pozornosti ob praznovanjih.	112 (63%)	56 (31%)	10 (6%)	178 (100%)

Tabela 10: Anketirani glede na to, kaj nudijo starim staršem.

10. Kaj ti nudiš svojim starim staršem, ko si v stiku z njimi? (V vsaki vrstici označi ustrezen odgovor.)

Graf 8: Anketirani glede na to, kaj nudijo starim staršem.

Ko so učenci v stiku s svojimi starimi starši, jim najpogosteje nudijo družbo in zabavo (pogosto je odgovorilo 72% učencev). Sledi odgovor pomoč pri delu, saj jim jo pogosto nudi kar 64% vprašanih učencev. 63% anketiranih pogosto razveseli stare starše s pozornostjo ob praznovanjih. Učenci pomagajo starim staršem pri rokovanju s tehnologijo v 52-ih %. V najnižjem odstotku je zastopano gibanje, saj se 42% vprašanih pogosto giba s svojimi starimi starši. Analiza kaže, da z izjemo gibanja vse ostale ponujene dejavnosti učenci pogosto počnejo skupaj s svojimi starimi starši. Kot je razvidno iz tabele 10 niso vsi anketirani izbrali ustreznega odgovora v posamezni vrstici.

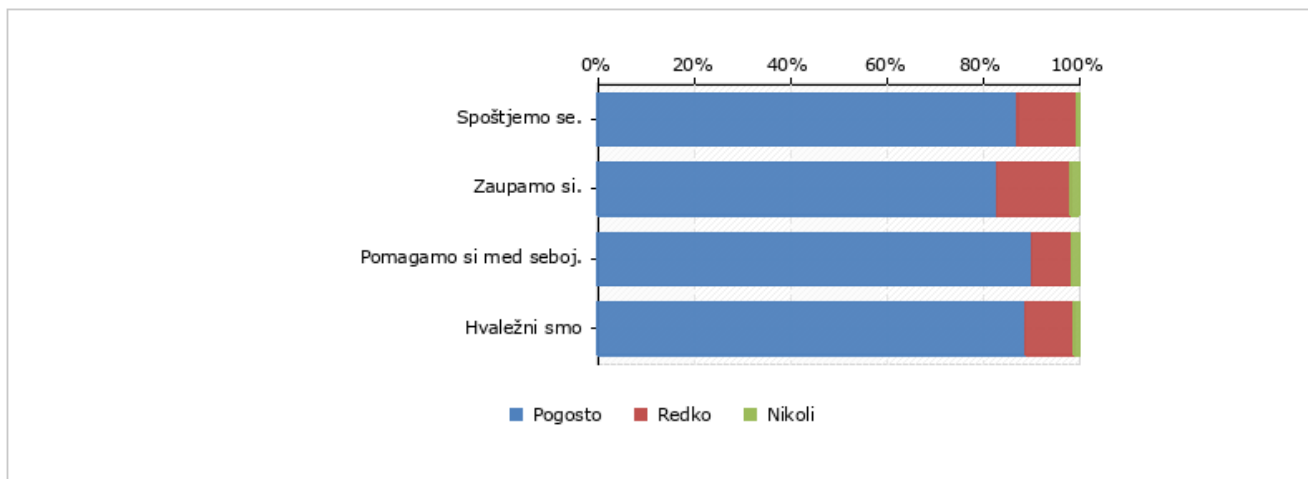
Potrdimo tisti del tretje hipoteze, ki pravi, da vnuki svojim starim staršem pogosto nudijo pomoč pri delu, druženje in zabavo ter pozornost ob praznovanjih, da pa se redkeje skupaj gibajo. Zanimamo del hipoteze, ki pravi, da jim redkeje nudijo pomoč pri tehnologiji, saj je kar 52% vprašanih zapisalo, da svojim starim staršem pogosto nudi pomoč pri računalniškem opismenjevanju.

Učenci in stari starši se vzajemno pogosto spoštujejo, si zaupajo, med seboj pomagajo in so drug drugemu hvaležni, trdimo v svoji četrte hipotezi.

Kako pogosto veljajo za Tvoje stike s starimi starši spodaj napisane povedi. (V vsaki vrstici označi ustrezen odgovor.)	Odgovori so prikazani s številkami in %			
	Pogosto	Redko	Nikoli	Skupaj
Spoštujemo se.	158 (87%)	22 (12%)	1 (1%)	181 (100%)
Zaupamo si.	150 (83%)	28 (15%)	3 (2%)	181 (100%)
Pomagamo si med seboj.	165 (90%)	15 (8%)	3 (2%)	183 (100%)
Hvaležni smo.	159 (89%)	18 (10%)	2 (1%)	179 (100%)

Tabela 11: Anketirani glede na to, kakšni so njihovi odnosi s starimi starši.

11. Kako pogosto veljajo za Tvoje stike s starimi starši spodaj napisane povedi? (V vsaki vrstici označi ustrezen odgovor.)

Graf 9: Anketirani glede na to, kakšni so njihovi odnosi s starimi starši.

Za odnose med starimi starši in učenci velja, da si najpogosteje med seboj pomagajo (90%), zelo pogosto so si hvaležni (89%), se spoštujejo (87%) in si zaupajo (83%). Opaziti je, da so pri vseh postavkah, s katerimi smo preverjali kvaliteto odnosov, visoki odstotki pri odgovorih pogosto. Iz tabele 11 je razvidno, da določeni anketirani niso označili ustreznega odgovora v vsaki vrstici.

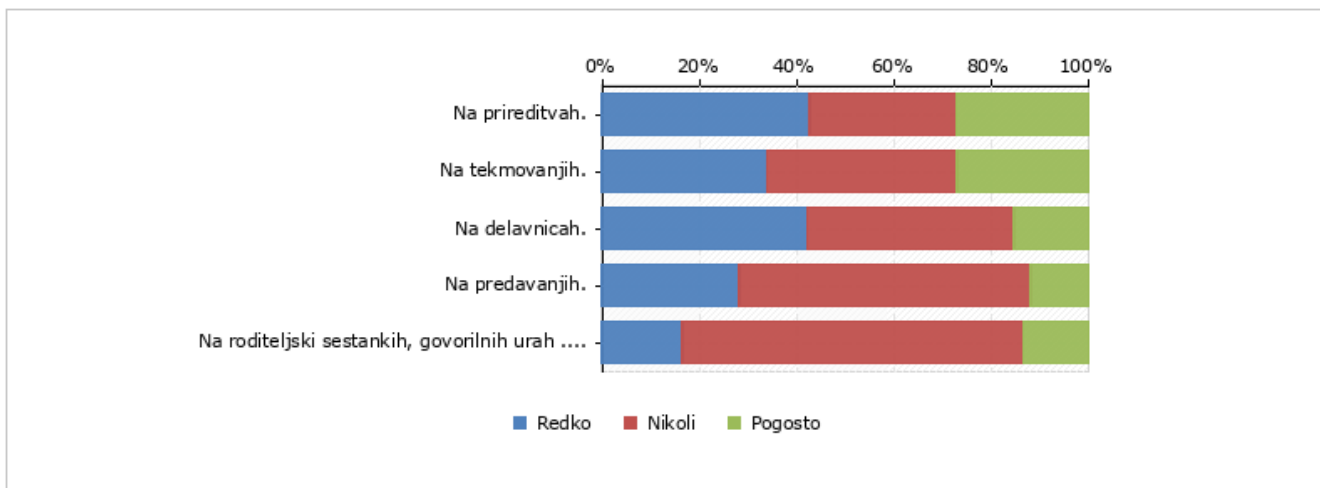
V celoti potrjujemo svojo četrto hipotezo, saj analiza anketnega vprašalnika kaže, da se učenci in stari starši vzajemno pogosto spoštujejo, si zaupajo, si med seboj pomagajo in so drug drugemu hvaležni.

V peti hipotezi trdimo, da stari starši pogosteje obiskujejo svoje vnuke na prireditvah in delavnicah v šoli in izven nje. Redkeje pa sodelujejo na predavanjih in govornih urah v šoli ter vnuke obiskujejo na tekmovanjih izven šole.

Ali stari starši sodelujejo z ustanovami, ki jih obiskuješ - šola, glasbena šola, klubi ... (V vsaki vrstici označi ustrezen odgovor.)	Odgovori so prikazani s številkami in procenti			
	Pogosto	Redko	Nikoli	Skupaj
Na prireditvah.	50 (27%)	79 (43%)	56 (30%)	185 (100%)
Na tekmovanjih.	50 (27%)	63 (34%)	73 (39%)	186 (100%)
Na delavnicah.	28 (15%)	78 (42%)	79 (43%)	185 (100%)
Na predavanjih.	21 (12%)	51 (28%)	108 (60%)	180 (100%)
Na roditeljski sestankih, govornih urah ...	24 (13%)	30 (17%)	127 (70%)	181 (100%)

Tabela 12: Anketirani glede na sodelovanje starih staršev v ustanovah.

12. Ali stari starši sodelujejo v ustanovah, ki jih obiskuješ - šola, glasbena šola, klubi ...? (V vsaki vrstici označi ustrezen odgovor.)

Graf 10: Anketirani glede na sodelovanje starih staršev v ustanovah

Sari starši se najpogosteje udeležujejo prireditev, saj jih 70% odgovarja s pogosto ali redko, učence spremljajo na tekmovanjih (skupen seštevek redko in pogosto znaša 61%), sledi udeležba na delavnicah (vsota redko in pogosto je 57%), manj na predavanjih (vsota obeh postavk je 40%), najmanj pa na roditeljskih sestankih in govorilnih urah (seštevek pogosto in redko je 30%). Razliko med pogosto in redko je v tabeli in grafu videti pod točko/odgovorom nikoli. Tabela 12 kaže, da niso vsi učenci obkrožili ustreznega odgovora v vsaki vrstici.

Potrjujemo tisti del **pete** hipoteze, ki pravi, da se stari starši pogosteje udeležujejo delavnic in prireditev, redkeje pa sodelujejo na predavanjih, govorilnih urah in roditeljskih sestankih. V nasprotju s pričakovanju pogosteje, kot smo predvideli, spremljajo učence na tekmovanjih.

5.2 PREDSTAVITEV DELAVNICE MEDGENERACIJSKEGA SODELOVANJA

Medgeneracijsko sodelovanje kot oblika pedagoška dela

Petra Steiner je učiteljica razrednega pouka. V svoje pedagoško delo uvaja številne sveže prijeme. V vzgojni in izobraževalni proces vključuje ne le starše, ampak tudi stare starše svojih učencev. Prijazno nas je sprejela na delavnico kreativnega ročnega ustvarjanja, kjer so učenci, starši in stari starši učencev njenega razreda ustvarjali izdelke za tradicionalni novoletni bazar. Po koncu je z nami delila svoje vtise in izkušnje.

Kot vsako leto doslej so se tudi letos starši in stari starši mojih učencev ustvarjalnih delavnic zelo razveselili. Obisk je bil precejšen, saj je učilnica »pokala po šivih«. Izpostaviti moram, da se je Timova babica sama ponudila in izvedla z vsemi učenci svojo delavnico, kjer so izdelovali snežake s pomočjo krogel iz stiropora, ki jih je priskrbela. Odziv je bil tolikšen predvsem zaradi medgeneracijskega druženja. Vsi

vemo, da imajo današnji otroci veliko popoldanskih dejavnosti, ki jim polnijo njihov prosti čas. Stari starši pa so željni časa, ki ga preživijo s svojimi vnuki. Ob ustvarjalnih druženjih, kjer delujejo skupaj z njimi v timu, se v njih vzbujata ponos in zadovoljstvo.

Delo sem načrtovala na podlagi zbranega materiala. Tukaj mi je na pomoč priskočila učiteljica OPB, Branka Černezel, ki je od

poletja zbirala material. Pri takšni delavnici se mi zdi pomembno, da nastanejo izdelki, ki so rezultat otrokovega dela ob pomoči odrasle osebe. Stari starši in starši izgled izdelka prepustijo otroku. V delo se vključujejo na spodbudo otroka. Na nastal izdelek so ponosni, ker ga je izdelal njihov otrok oz. vnuk.

Odnosi, ki se vzpostavijo v delavnicah, so predvsem pristni, takšni kot v domačem okolju. Otroci pozabijo, da so v šoli in pri delu uživajo ter si pridobijo pozornost odrasle osebe. Ker pa se počutijo »pomembne«, prevzamejo »vodstveno« vlogo. Starši in stari starši jim z velikim veseljem sledijo. Izjave staršev in starih staršev med potekom delavnice so:

- »Otroška domišljija pa res ne pozna meja.«
- « Joj, kako prisrčni otroci.«
- » Nastali so čudoviti izdelki.«
- » Ponosna sem nate.«

Slika 4: Delavnica za novoletni bazar

Učenci, starši in stari starši so odhajali domov zadovoljni, z nasmehom na obrazu. Med delavnico je bilo moč videti tudi neopazne objeme otrok in starih staršev. Starši in stari starši se zahvalijo za delavnico s toplimi besedami in stiskom roke. Mnogi so izrazili željo, da bi se, če bi organizirala še kakšno podobno srečanje, le-tega z veseljem

udeležili.

Druženje prinaša kreativno preživljanje časa, temelji na medgeneracijskem sodelovanju in prenosu znanja z mladih na starejše in obratno. Otroci se počutijo pomembne, saj opravljajo vlogo mentorja, starši in stari starši pa so željni družabno preživeti čas in se ob tem mogoče še kaj naučiti.

S tovrstnimi dejavnostmi sem začela, ko sem bila zaposlena na POŠ Liboje. Tam sem bila učiteljica v OPB, v katerega so bili vključeni učenci od 1. do 5. razreda. Delo je bilo zelo pestro in razgibano, ker sem ga morala prilagoditi različni starosti otrok. Ker je bila šola vključena v projekt Simbioza, sem se odločila, da tudi sama izvedem delavnico ustvarjanja novoletnih voščilnic v OPB, kjer so učencem na pomoč priskočili starši in stari starši. Odziv je bil neverjeten. Ker sem videla, koliko je vsem udeleženi takšno medgeneracijsko druženje pomenilo, sem izvedla v mesecu aprilu delavnico, kjer smo se igrali družabne igre, in v mesecu juniju delavnico športnih iger na prostem. Priprava takšnih delavnic učitelju vzame nekaj časa, a imajo veliko vrednost, saj pozitivno vplivajo na vse udeležence.

Možnosti za tovrstno povezovanje vidim predvsem še na področju gibanja (gibalne urice, pohodi ...) in računalništva (računalniško in internetno opismenjevanje, uporaba pametnih telefonov).

V prihodnosti želim ohraniti ustvarjalne delavnice zato, ker smo za vse nastale izdelke na stojnici prejeli prostovoljne prispevke in tako prispevali v Rošev sklad, ki poleg socialno ogroženih skrbi tudi za nadstandardne dejavnosti učencev naše šole. Razmišljam, da bomo pomladi stare starše povabili k uri športa, kjer se bodo skupaj s svojimi vnuki, družili in zabavali.

Slika 5: Delavnica ustvarjanja novoletnih izdelkov

5.3 INTERVJU

»SOCIO – večgeneracijski center je eden izmed petnajstih večgeneracijskih centrov po celi Sloveniji, ki izvaja programe namenjenega informiranju, družabništvu, ozaveščanju, svetovanju in izobraževanju vseh generacij ter nudenje podpore in preprečevanje socialne izključenosti ranljivih skupin.« (<http://socio-vgc.si/>, 20. 2. 2020)

Socio – večgeneracijski center je skupen prostor, ki je namenjen vsem trem generacijam

Zapisa: ga. Tanja Petelinšek, univ. dipl. komun., vodja centra Socio-večgeneracijski center Celje

Naša raziskava kaže, da sodobna tehnologija ni ošibila medgeneracijskih vezi ... Kako komentirate to ugotovitev?

Sodobna tehnologija močno posega v naša življenja, ampak v naravi človeka je, da smo socialna bitja. Vsekakor potrebujemo medgeneracijske vezi in čustveno bližino ter povezanost z drugimi ter kvalitetne medosebne odnose; posledično pa menimo, da sodobna tehnologija ne spreminja toliko vsebine in kvalitete odnosov kot zgolj obliko; pri čemer lahko npr. v primeru razdalje dejansko komunikacijo tudi olajša ali s preprosto dostopnimi informacijami tudi pomaga pri krepitvi kvalitetnih vezi..

Stari starši prevzemajo vlogo družabnikov, svoje vnuke razvijajo s hrano ... na področju šole pa z otroki v največji meri sodelujejo z učenci njihovi starši. Vnuki pri njih redko opravljajo stvari, povezane s šolo, stari starši pa zelo redko obiskujejo govorilne ure in roditeljske sestanke. Te ugotovitve so vzpodbudne, kajne?

Seveda so te ugotovitve vzpodbudne. Veseli nas, da so starši tisti, ki pomagajo svojim otrokom pri opravljanju šolskih obveznosti ter obiskujejo govorilne ure. Stari starši pa so tisti, ki jih malo razvijajo. Naši obiskovalci so pretežno starejša populacija (upokojenci) in velikokrat jih slišimo, kako rečejo, da morajo domov, kuhati kosilo, da dobijo vnuke na obisk ... V 10 letih še nisem slišala nikogar, ki bi rekel, da mora na govorilne ure za vnuka. Na takšen način so vloge tudi jasno razdeljene in je dobro, da se stari starši ne vmešavajo preveč v vzgojo, hkrati pa predstavljajo podporo otrokom in vnukom.

Ali otroci z vnuki znajo in zmorejo poskrbeti za svoje stare starše, ko je to potrebno? Kakšne so Vaše izkušnje?

Izkušnje so različne, določeni otroci bolj skrbijo za svoje starše, določeni manj. Določeni imajo več stikov z vnuki, določeni manj. So pa naše izkušnje takšne, da starejši ne želijo biti v breme svojim otrokom, v kolikor je le to mogoče. Želijo si predvsem samostojnosti. Dostikrat jih slišimo, ko

rečejo, da so prišli k nam npr. na računalniško ali telefonsko opismenjevanje, ker njihovi otroci nimajo časa, da bi jim pokazali, kako operirati s temi napravami. Vendar tudi to ni nujno slabo, saj je morda dobro, da različne organizacije prevzamemo del bremena otrok za skrb za starše, da so potem ti manj obremenjeni in je lahko interakcija bolj kvalitetna in manj obremenjena z različnimi stiskami.

Ali tudi v vaši ustanovi Socio povabite k sodelovanju različne generacije znotraj sorodstvenih vezi ali gre večinoma za drugačne oblike sodelovanja?

V naši organizaciji pripravljamo tudi dogodke, s katerimi skušamo povezati celotne družine. Eden izmed takšnih večjih dogodkov je Tek očkov – Očka aktiviraj se, kjer očetje tečejo s svojimi otroki, mamice in stari starši pa pridejo navijati. Pred leti nam je v tek uspelo vključiti tudi dedke.

Prav tako imamo zelo veliko delavnic, kjer poskušamo opolnomočiti starše in stare starše, da morda bolje razumejo družinsko dinamiko in svoje vzorce ter jih znajo preseči in ustvariti bolj kvalitetno družinsko komunikacijo.

Poleg tega izvajamo delavnice, npr. ustvarjalne in kuharske, kamor vabimo celotno družino in različne generacije, da se med sabo povežejo, se družijo ter izmenjajo znanje in izkušnje.

Katere programe izvajate v okviru medgeneracijskega sodelovanja?

Dejansko je naš celotni program usmerjen v spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja. Kot smo že omenili, imamo dogodke, kot je tek očkov, izobraževalne delavnice povezane z vzgojo in izboljšanjem odnosov z otroki in vnuki, delavnice, ki npr. podpirajo matere, ki dojijo, da se že takoj na začetku vzpostavi kvaliteten odnos; ustvarjalne, kuharske in druge delavnice, kamor lahko pride celotna družina.

Velik poudarek dajemo medgeneracijskemu prostovoljstvu, kjer lahko starejši pomagajo pri izvajanju aktivnosti za otroke - npr. pripravijo delavnico petja ljudskih pesmi ali delavnice, kjer mlajši prostovoljci pomagajo starejšim pri osvajanju računalniškega in telefonskega znanja.

Sodelujemo tudi z vrtci in šolami, kjer recimo vsako leto dijakinje srednje zdravstvene šole naredijo delavnico razvajanja (ličjenja, manikure ...) za starejše in izdelavo tatujev za mlajše in starejše, ki to želijo.

S takšnimi in podobnimi programi poskušamo čim bolj povezati različne generacije.

Kakšne so vaše izkušnje z delom na področju medgeneracijskega sodelovanja?

Menimo, da je to delo zelo pomembno, prijetno in dragoceno, je pa pogosto tudi polno izzivov. V splošnem opažamo, da so starejši zelo pozitivno naravnani do svojih otrok in vnukov ter poskušajo pomagati obojim in jih podpirati; prav tako si zelo želijo biti čim bolj vključeni v življenje mlajših. Tudi otroci so po navadi zelo razumevajoči do starejših in jih predvsem poskušajo podpirati pri vključevanju v družbo, jih usmerjajo v naše aktivnosti, prihajajo po programe zanje, jim pomagajo, da so informirani o tem, kaj se dogaja pri nas.

Dogaja se, da pridejo odrasli otroci skupaj s svojimi starši na aktivnosti, so pa tudi veseli, če so npr. njihovi starši na naših aktivnostih, oni pa imajo nekaj časa zase, da se lahko razbremenijo in poskrbijo zase. Pogosto je podobno tudi z aktivnostmi za otroke, kjer jih starši pripeljejo, potem pa si vzamejo nekaj časa zase, in omenijo, da jim le-tega primanjkuje ter da so preveč obremenjeni.

Na splošno so torej ti odnosi izrazito pozitivni in podpirajoči, se pa seveda tudi dogaja, da imajo nekateri težave v odnosih ali pri vzpostavljanju meja ali pa so odnosi precej odtujeni in hladni, morda poskušajo preveč nadzirati življenje otrok in vnukov; vendar so takšni primeri v manjšini. Opažamo pa, da je pogosto najtežje tistim starejšim, ki imajo s svojimi otroki zelo malo stika ali pa nimajo lastnih otrok; ter da je najtežje tistim odraslim otrokom, katerih starši so ostareli in niso vključeni v širšo družbo ter v druge aktivnosti.

Kaj je poleg pričakovanih rezultatov medgeneracijskega sodelovanja presežna vrednost projektov, ki jih izvajate?

Socio – Večgeneracijski center je skupen prostor, ki je namenjen vsem trem generacijam (otrokom, srednji generaciji in starejši generaciji). Poleg tega da je to prostor druženja, ki zadovoljuje potrebe različnih obiskovalcev, je pomembno tudi to, da je to prostor, ki nudi socialno vključevanje posameznikov v družbeno okolje oz. preprečuje socialno izključenost.

Na takšen način se torej starejši povezujejo med sabo, imajo lastno socialno mrežo, dlje ohranjajo svoje zdravje in sposobnosti ter so hkrati tudi aktivni član družbe. Pogosto to vlogo še posebej prevzamejo tisti starejši, ki imajo nekoliko manj stikov ali jih sploh nimajo s svojimi otroki in vnuki.

Dobro je, da se v takšnih organizacijah tudi starejši srečujejo s spremembami in drugačnostjo ter na takšen način lažje razumejo mlajše generacije ter je medgeneracijski razkorak manjši; enako pa velja tudi v obratni smeri.

Imamo veliko skupnih aktivnosti, ki so vodene in kjer mentorji in vodje posameznih skupin še posebej spodbujajo aktivnosti in način komunikacije, ki spodbujajo medgeneracijsko povezovanje in pozitivne odnose. Tako udeleženci premagajo težave, ki jih prej niso zmogli, in se še bolj povežejo, hkrati pa dobijo veliko dodatnih idej za skupne aktivnosti - tako od zaposlenih kot od prostovoljcev.

6. DISKUSIJA

Ugotovitev, da večina anketiranih najstnikov ne živi skupaj s starimi starši, nas ni presenetila. Že v literaturi smo prebrali, da se je razširjena družina, v kateri živijo skupaj otroci, starši in stari starši, s časom umaknila jedrni družini s starši in otroki ter enostarševski družini. Tudi mi živimo v jedrni družini. Menimo, da bi poleg ponujenih možnosti lahko našli še kakšen drug tip družine, vendar učenci pod DRUGO niso zapisali, s kom od odraslih živijo.

Pozitivna je ugotovitev, da imajo učenci pogoste stike s starimi starši; srečujejo se večkrat tedensko ali enkrat na teden. Ko smo razmišljali o svoji raziskavi, smo se zavedali, da smo področje predstavili le v grobem, saj nismo obravnavali ločeno staršev po očetovi in materini strani, ampak smo zajeli splošen vtis, presek, znotraj katerega lahko prihaja do velikih razlik. Ko smo razmišljali o tem, kako pogosto se najstniki družijo s starimi starši, se nam je postavilo vprašanje, ali so takšna pričakovanja staršev in starih staršev ali je to (tudi) želja učencev. Pokazalo se je, da se anketiranim zdi pogostost srečevanja s starimi starši primerna. Stiki se jim zdijo pomembni, s čimer se pridružujemo opravljenim raziskavam. »Tudi primerjava s tujino kaže, da so stari starši v razvitem svetu cenjeni :«V Angliji otroci zelo cenijo stare starše. Kar 78 procentov otrok doživlja stare starše kot zelo pomembne v svojem življenju.« (ŽORŽ, 2006, str. 52).

Preživljanje časa pri starih starših je najpogosteje povezano z druženjem, zabavo, sprostitvijo, igro, stari starši vnuke radi »pocrkljajo« z dobro hrano, redkeje pa skupaj potujejo, gredo na sprehod in igrajo družabne igre. Presenetilo nas je, da anketirani pri starih starših redko opravljajo šolsko delo. Menili smo, da babice in dedki poleg funkcije prehranjevanja družini olajšajo delo tudi s sodelovanjem pri šolskih obveznostih. Stroka meni, da je pozitivno, da stari starši prenašajo na vnuke izročila, zgodbe, da se z njimi družijo in zabavajo, vlogo šole in vsakdanjih obveznosti pa morajo prevzeti starši. Takšno prakso potrjuje naša raziskava tudi z ugotovitvijo, da se stari starši le v redkih primerih udeležujejo govorilnih ur in predavanj, v večji meri pa so prisotni na prireditvah in delavnicah, kamor jih povabijo šola in druge ustanove, v katere so vključeni njihovi vnuki. Pogosteje, kot smo pričakovali, jih spremljajo na tekmovanjih izven šole. Veseli nas, da čas, ki ga preživijo, ni v veliki meri obremenjen s sodobno tehnologijo, čeprav je njeno prisotnost zaznati. Ugotovitve iz drugega in tretjega odstavka bi lahko morda povezali s starostjo anketiranih, saj je bila večina vprašanih stara med 10. in 13. let. Pri starejših mladostnikih bi bilo stanje lahko drugačno. V anketnem vprašalniku smo učence razdelili v dve starostni skupini, pri analizi ankete pa se nismo odločili za opazovanje stikov po starostnih skupinah, saj bi tako presegli svoj obseg raziskovanja. Menimo, da bi bilo to področje zanimivo raziskati.

Pomembno se nam zdi, da vnuki niso le tisti, ki v odnosu do starih staršev prejemajo, ampak so pripravljani vanj tudi prispevati. Vnuki niso starim staršem le družba in zabava, ampak od njih prejemajo pomoč pri delu, svetovanje pri rabi sodobne tehnologije in pozornosti ob praznovanjih. Tako je pokazala analiza anketnega vprašalnika, ki pa kaže tudi, da je redka skupna dejavnost gibanje. Menimo, da bi bili lahko anketirani na tem področju bolj dejavni in bi s svojo mladostno energijo širili veselje do gibanja ter ga vključevali v skupne dejavnosti s starimi starši.

Vzpodbudna se nam zdi ugotovitev, da imajo vnuki in stari starši dobre medsebojne odnose; da se spoštujejo, si zaupajo in so hvaležni drug drugemu. Če je temu resnično tako tudi v dejanjih, se za prihodnost nas mladih in naše starejše generacije ne bojimo.

V raziskovalni nalogi smo se ukvarjali z medgeneracijskim sodelovanjem znotraj sorodstvenih vezi, saj se nam zdijo ti odnosi najbolj pristni in čustveno najgloblji. Ker vsi mladi in pripadniki starejše generacije nimajo teh možnosti, je še kako dobrodošlo medgeneracijsko povezovanje, ki ga nudijo nekatera društva, ustanove in organizacije. V intervjuju smo prikazali nekatere cilje, prednostne naloge in dejavnosti društva Socio-večgeneracijski center. O tem, da lahko obisk tovrstnih dejavnosti, ki so organizirane v pomoč, za zabavo in druženje članov različnih generacij znotraj iste družine in izven nje, okrepi in obogati njihove medgeneracijske odnose, ni dvoma. To potrjuje tudi naš obisk delavnice medgeneracijskega sodelovanja na naši šoli. Pobude in projekte šol in društev ter drugih organizacij pozdravljamo, menimo pa, da se nam zdijo premalo oglaševane. V poplavi vseh informacij, s katerimi se srečujemo, se zdi, da bi morale biti bolj in večkrat slišane. Ker stari starši predstavljajo pomemben del slovenske družine in širše družbe, predlagamo, da bi si ne le v tujini, ampak tudi pri nas zaslužili svoj dan – DAN STARIH STARŠEV.

7. VIRI IN LITERATURA

KNJIŽNI VIRI

- GURTLER, H. 2013. Otroci imajo radi stare starše. Celje: Celjska Mohorjeva družba.
- MAVRIČ, K. 2015. Kriza identitete ob upokojitvi. Ljubljana: Krt.
- MEINERTS, E. 1999. Hura, vnučke imam. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- ŽORŽ, B. 2006. Stari starši in njihovo vzgojno poslanstvo. Celje: Mohorjeva založba.

SPLETNI VIRI

- Adolescenca-mladostništvo*. [online]. [uporabljeno 15. 11. 2019]. Dostopno na URL: <https://siol.net/trendi/adolescenca-mladostnistvo-332211>
- Družina*. [online]. [uporabljeno 1. 11. 2019]. Dostopno na URL: https://dijaski.net/gradivo/soc_ref_druzina_08
- Družina*. [online]. [uporabljeno 1. 11. 2019]. Dostopno na URL: <https://www.stat.si/Popis2011/DefDruzine.aspx>
- Družina*. [online]. [uporabljeno 1. 11. 2019]. Dostopno na URL: https://dijaski.net/gradivo/soc_sno_druzina_08,1.11.2019https://dijaski.net/gradivo/so_druzina_08
- Družina*. [online]. [uporabljeno 1. 11. 2019]. Dostopno na URL: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Dru%C5%BEina>
- Gerontologija*. [online]. [uporabljeno 31. 10. 2019]. Dostopno na URL: <http://www.inst-antonatrstenjaka.si/gerontologija/slovar/1349.html>
- Kakovostna starost* [online]. [uporabljeno 31. 10. 2019]. Dostopno na URL: <http://inst-antonatrstenjaka.si/tisk/kakovostna-starost/clanek.html?ID=282>
- Katere so razlike med slovensko družino nekoč in danes*. [online]. [uporabljeno 1. 11. 2019]. Dostopno na URL: <http://www.pozitivke.net/article.php/20051010074953291/print>
- Odraščanje, puberteta*. [online]. [uporabljeno 1. 11. 2019]. Dostopno na URL: <https://eucbeniki.sio.si/nit4/1320/index1.html>
- Puberteta - kdaj in kako ukrepati?* [online]. [uporabljeno 1. 11. 2019]. Dostopno na URL: <https://aktivni.metropolitan.si/psihologija/puberteta-kdaj-in-kako-ukrepati/>
- Različne tipologije družin*. [online]. [uporabljeno 1. 11. 2019]. Dostopno na URL: file:///C:/Users/Matic/Downloads/soc_sno_druzina_08.pdf
- Vež med starimi starši in otroci ima pozitivne zdravstvene prednosti tako na otroke kot stare starše*. [online]. [uporabljeno 13. 11. 2019]. Dostopno na URL: <https://megasvet.si/vsebina/20165/vez-med-starimi-starsi-in-otroci-ima-pozitivne-zdravstvene-prednosti-tako-na-otroke-kot-stare-starse?from=naslovnica>

8. PRILOGE

8.1 ANKETNI VPRAŠALNIK

MEDGENERACIJSKI STIKI: STARI STARŠI IN NAJSTNIKI

Smo Živa, Alen in Lan iz 7. razreda. Zanima nas sodelovanje med starimi starši in najstniki. Anketni vprašalnik bo odgovoril na naša raziskovalna vprašanja, zato Te prosimo, da ga skrbno prebereš in izpolniš.

Hvala za tvoje sodelovanje

Živa, Alen in Lan

1. Spol: (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) dekle.
- b) fant.

2. Razred: (Izberi ustrezno skupino.)

- a) peti, šesti, sedmi.
- b) osmi, deveti.

3. S kom od odraslih živiš? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom ali dopiši svoj odgovor.)

- a) Z očetom in mamo ter starimi starši.
- b) Z mamo in starimi starši.
- c) Z očetom in starimi starši.
- č) Z mamo in očetom.
- d) Z mamo.
- e) Z očetom.
- f) Drugo: _____

4. Kako pogosto imaš stike s starimi starši? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Vsak dan.
- b) Večkrat tedensko.
- c) Enkrat na teden.
- č) Vsak mesec.
- d) Nekajkrat na leto.

5. Kako ocenjuješ pogostost stikov s starimi starši? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Stiki so prepogosti.
- b) Stikov je ravno prav.
- c) Stikov je premalo.

6. Kaj počneš, ko si pri starih starših? (V vsaki vrstici označi ustrezen odgovor.)

Dejavnost	Pogosto	Redko	Nikoli
<i>Delam za šolo.</i>			
<i>Prehranjujem se.</i>			
<i>Igram se.</i>			
<i>Gledam TV, igram video igrice, sem na družbenih omrežjih</i>			
<i>Grem na sprehod.</i>			
<i>Igram družabne igre.</i>			
<i>Potujem.</i>			

7. Kaj bi želel/-a početi več, ko si pri starih starših? ((Obkroži črko/-e pred ustreznim/-i odgovorom/-i).

- a) Pogovarjati se.
- b) Zabavati se.
- c) Izobraževati se.
- č) Posvetovati se.
- d) Družiti se.
- e) Nič od naštetega.

8. Kako pomembni se ti zdijo stiki s starimi starši? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Zelo pomembni.
- b) Pomembni.
- c) Manj pomembni.
- d) Nepomembni.

9. Svoj odgovor na 8. anketno vprašanje utemelji v eni povedi. (Napiši jo na črto.)

10. Kaj ti nudiš svojim starim staršem, ko si v stiku z njimi? (V vsaki vrstici označi ustrezen odgovor.)

Dejavnost	Pogosto	Redko	Nikoli
<i>Pomoč pri tehnologiji (računalnik, telefon)</i>			
<i>Pomoč pri delu.</i>			
<i>Druženje in zabavo.</i>			
<i>Gibanje.</i>			
<i>Pozornosti ob praznovanjih.</i>			

11. Kako pogosto veljajo za Tvoje stike s starimi starši spodaj napisane povedi. (V vsaki vrstici označi ustrezen odgovor.)

Trditev	Pogosto	Redko	Nikoli
<i>Spoštujemo se.</i>			
<i>Zaupamo si.</i>			
<i>Pomagamo si med seboj.</i>			
<i>Hvaležni smo.</i>			

12. Ali stari starši sodelujejo v ustanovah, ki jih obiskuješ - šola, glasbena šola, klubi ... ? (V vsaki vrstici označi ustrezen odgovor.)

Trditev	Pogosto	Redko	Nikoli
<i>Na prireditvah.</i>			
<i>Na tekmovanjih.</i>			
<i>Na delavnicah.</i>			
<i>Na predavanjih.</i>			
<i>Na roditeljskih sestankih, govorilnih urah ...</i>			

8.2 IZHODIŠČA ZA PREDSTAVITEV DELAVNICE MEDSEBOJNEGA SODELOVANJA

Medgeneracijsko sodelovanje kot oblika pedagoška dela

1. V decembru ste izvajali kreativno delavnico ročnega ustvarjanja izdelkov za tradicionalni novoletni bazar. K sodelovanju ste povabili učence, starše in stare starše. Kakšen je bil odziv staršev in starih staršev? Zakaj menite, da je bil odziv tolikšen?
2. Kako ste načrtovali delo, glede na to da so se družile kar tri generacije?
3. Kakšni odnosi so se pri delu vzpostavljali med učenci, starimi starši in starši? Lahko izpostavite kakšen primer?
4. Kakšni so bili odmevi učencev, njihovih staršev in starih staršev po končani delavnici? Kakšne so Vaše povratne informacije?
5. Katere prednosti prinaša medgeneracijsko sodelovanje v šoli?
6. Tovrstne delavnice izvajate že več let. Nam lahko poveste nekaj več o svojem delu?
7. Na katerih področjih šolskega dela še vidite možnosti za tovrstno povezovanje?
8. Imate v mislih nov projekt?

8.3 VPRAŠANJA ZA INTERVJU

Naša raziskava kaže, da sodobna tehnologija ni ošibila medgeneracijskih vezi ... Kako komentirate to ugotovitev?

Stari starši prevzemajo vlogo družabnikov, svoje vnuke razvajajo s hrano ... na področju šole pa z otroki v največji meri sodelujejo z učenci njihovi starši. Vnuki pri njih redko opavljajo stvari, povezane s šolo, stari starši pa zelo redko obiskujejo govorilne ure in roditeljske sestanke. Te ugotovitve so vzpodbudne, kajne?

V literaturi smo prebrali, da je odnos med starimi starši in starši lahko zelo zapleten zaradi njihovih medsebojnih preteklih izkušenj, medtem ko je med vnuki in njihovimi starimi starši bolj pristen in sproščen. Bistvene so torej čustvene vezi ...

Ali otroci z vnuki znajo in zmorejo poskrbeti za svoje stare starše, ko je to potrebno? Kakšne so Vaše izkušnje?

Ali tudi v vaši ustanovi Socio povabite k sodelovanju različne generacije iste družine ali gre večinoma za drugačne oblike sodelovanja?

Katere programe izvajate v okviru medgeneracijskega sodelovanja?

Kakšne so vase izkušnje z delom na področju medgeneracijskega sodelovanja?

Kaj je poleg pričakovanih rezultatov medgeneracijskega sodelovanja presežna vrednost projektov, ki jih izvajate?

Hvala za Vaše sodelovanje

ZAHVALA

Hvala vsem učiteljem in učencem naše šole, ki so nam z izpolnjevanjem anketnega vprašalnika omogočili raziskavo.

Hvala profesorici razrednega pouka ge. Petri Steiner za prikaz ure medgeneracijskega sodelovanja in pogovor po njej.

Hvala ge. Tanja Petelinšek, univ. dipl. komun., vodji projekta Socio-večgeneracijski center Celje, da smo lahko izvedli spletni intervju.

Hvala knjižničarki šole ge. Luciji Hajnšek za natančne informacije o citiranju, povzemanju in navajanju virov, ki smo jih pridobili v okviru KIZ-a.

Hvala ge. Blanka Skočir, mentorici, ki nas je spodbujala, usmerjala in jezikovno pregledala raziskovalno nalogo.

Hvala staršem, ki podpirajo naše raziskovalno delo.

To je naša prva raziskovalna naloga, ki smo jo napisali z Vašo pomočjo.